

XX. évfolyam
9. szám
LUNGO DROM
ROMALAP
2012. szeptember
Ára: 300 Ft

Tanévkezdés: lépések a sikeres jövő felé

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

Szeptember az Gergely-naptárban az év kilencedik hónapjaként szerepel. Elnevezése a latin eredetű *septem* szóból származik, melynek jelentése *hét*. Azért kapta ezt az elnevezést, mert eredetileg az év hetedik hónapja volt a római naptárban. A 18. századi nyelvújítók a szeptembert *gyümölcsönösnek*, a nép kalendáriumban pedig Szent Mihály havának nevezik a hónapot.

Szeptemberhez több jelentős ünnep kötődik a néphagyományban

Szeptember 1.

Egyed napja, őszekezdő nap (Szent Egyed egy Provance-ban, a VIII. században élt remete volt). Ezen a napon a népi hiedelmek miatt sok helyen elkezdték a búza és a rozs vetését, mert azt tartotta a szokás, hogy az ezen a napon való ültetés bő termést eredményez. Az emberek e napon fogták hízóra azokat a disznókat, melyeket a karácsonyi időszakban akartak levágni. Az időjárással kapcsolatos népi jóvendölések szerint, ha szeptember 1-jén Egyed napján eső esett, akkor esős ősze kellett számítani, ha nem akkor száraznak ígérkezett a hónap.

Szeptember 5.

A hónap ötödik napja Lőrinc napja, mely úgy nevezett „rontónap” a népi hiedelmek szerint. Lőrinc e szerint sok kárt csinál, például a vizeket megrontja, hiszen azokban ekkor már nem lehet fürdeni (beköszönt a hideg időszak), beleesik a dinnyébe (a görögdinnye e nap után már nem olyan jó ízű, kásássá és vizessé válik).

Szeptember 8.

Kisasszony napja régi elnevezése, a Szűz Mária születése nevet viselő egyházi ünnepnek. Magyarországon ezen a napon sok helyen búcsút tartottak és tartanak. A hívő asszonyok a népi szokások szerint kimentek megvárni a napfelkeltét, hiszen így gondolták, aki arra érdemes, az akár meg is láthatja a felkelő napban Szűz Máriát. Az asszonyoknak ez a nap dologtöltő-napnak is számított, főleg fonás-töltő nap volt ez. Egyes vidékeken ezen a napon kezdték el a gabona vetését. Ekkor kitették a gabonát a szabadba, hogy „az Úristen szentelje meg”, vagyis a hajnali harmat érje azt. A paraszti gazdasági életben is meghatározó nap volt ez, sokfelé ezen a napon álltak a cselédek szolgálatba. A fákról a dió leverését is ezen a napon kezdték el. A nap egyik különleges elnevezése a Fecskehajtó Kisasszony napja, mely azt szimbolizál-

ROMA LAP
Megjelenik havonta.

Megjelenik havonta az Országos Roma Önkormányzat támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: oktatiasialapitvany@gmail.com – Internetcím: www.ldromalap.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felelős kiadó: Farkas Flórián
Címlapon: fotó LD

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezetők: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgatók

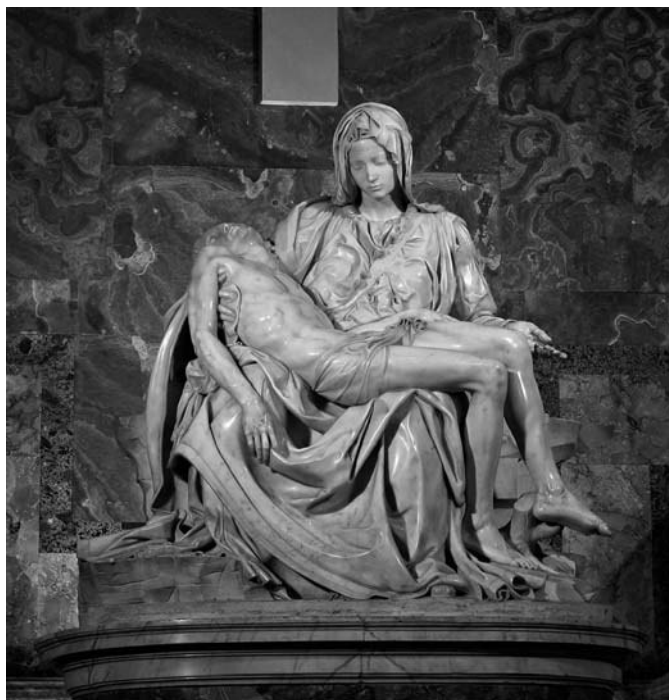
ISSN 1216-982X

ja, hogy ezen a napon kezdték meg útjukat a költöző madarak. Ha ezen a napon az idő rosszra fordult, akkor az ős többi napja szépnek ígérkezett.

Szeptember 15.

Hétfájdalmú Szűzanya napja. Ezen a napon Mária anyai fájdalmára emlékeznek a hívők, melyet akkor érzett, mikor látta megfeszített fia halálát látni. Ennek a napnak az emlékezete régre nyúlik vissza, egészen az Ómagyar Mária siralomig, mely egyike első ismert nyelvemlékeinknek.

A Pieta-t a művelődéstörténetben az egyetemes emberi szenvedés szimbólumaként tartják számon. Számtalan ábrá-

zolása ismeretes a Szűzanyának, ahogy halott fiát tartja ölben. Egerben ezen a napon a szőlőművesek körében ismert terminust mondogatják, vagyis „fájdalmasra szed”, ami anynit tesz, a szüretet arra a napra befejezi.

Szeptember 21.

Máté apostol és evangélista napja. Egyes vidékeken ezen a napon kezdődtek el a vetési munkálatok, melyekhez több szokás is kötődött. Megszentelték a vetőmagot, a férfiak megmosták lábukat, tiszta ruhát vettek fel, majd így mentek ki a földekre. Sok helyen a

magvető a nyelve alá három búzaszemet tettek, illetve a művelet közben nem beszélhettek. Miután a férfiak a vetést elvégezték a vetőabroszt (ami gyakran a karácsonyi abrosz volt a családnál) a magasba dobták, azért, hogy a gabona a későbbiekben nagyra nőjön.

Szeptember 29.

Szent Mihály arkangyal ünnepe. Szent Mihály a hagyomány szerint a túlvilágra költöző lelkek kísérője, ő az, aki az Utolsó Ítéletkor az emberek cselekedeteit megítéli. Karddal és mérleggel ábrázolják általában az ábrázolásokon. Ezen a napon, szeptember 25-én volt az úgynevezett kifsarsangi időszak kezdete, mely egészen november 25-ig, Katalin napjáig tartott. Ezen időszak volt a lakodalmak ideje. Az időjárás gyakran Mihály naptól kezdve fordult téliesebbre, hűvösebbre. Egy göcseji mondás úgy tartja „Szent Mihály öltöztet, Szent György vetkőztet”. Ettől naptól kezdve volt tilos az ágyneműk szabadban való szellőztetése, sőt úgy tartották, a legelőn is ekkor szűnik meg a fű növekedése. Az emberek ezen a napon a téli időjárásra következtettek az állatok viselkedéséből. Ha szeptember 25-én a juhok szorosan egymás mellett feküdtek, akkor a hiedelem szerint hosszú kemény télre számíthattak. A halászok pedig úgy tartották, hogy a halak a víz mélyére, az iszapba húzódnak be ekkor. Az emberek számára a gazdasági év szempontjából jelentős volt, hogy a marhákat, melyeket Szent György napján hajtottak ki, eddig legeltették csupán. A pásztorok ezen a napon tértek vissza a havasokból, innentől a gazdák gondjaira bízta a jószágokat. Ezen a napon kapták meg a juhászok is bérüket, sok helyen ez volt a szegődötetés napja, amikor a cselédek az új gazdához költöztek.

A szüret időpontja a 18–19. században szintén ehhez a naphoz kötődött. Szent Mihály napjától egészen Simon-Júdás (október 28.) napjáig tartott ez az időszak. Az Alföldön Szent Mihálykor, Erdélyben Terézia (október 15.) a Balaton és Kőszeg vidékén Orsolya (október 21.), Tokaj-Hegyalján Simon-Júdás (október 28.) napján vette kezdetét a szüret.

A kisebb családi szőlőkben a család meghívott segítőkkel szüretel, ahol a házigazda étellel-itallal, mustkóstolóval látja el a segítőköt. A hagyományosan bortermelő vidékeken rendezvényeket, szüreti fesztiválokat rendeznek ebben az időszakban. A szürethez különféle szokások kapcsolódtak, melyek a szőlőszedés utolsó napjához kötődtek. Ekkor készítették a szüreti koszorút, a koszorúvivőket vízzel öntötték le, megkötözték az uraságot, valamint verses rigmusokkal köszöntötték őt. A legjobb szedőket megajándékozták kendőkkel, mulatságokkal.

INDUL A SZEGEDI ROMA SZAKKOLLÉGIUM

❖ Az új tanévben már öt helyszínen működik az egyházi intézmények hálózata, amit a kormányzat pályázható támogatásban részesít. Bővül az előző tanévben indult keresztény roma szakkollégiumi hálózat, a legújabb intézmény Szegeden, a római katolikus egyház fenntartásában működik.

Néhány héten belül célba érnek a roma szakkollégiumok által megpályázott, s elnyert támogatások. A működési költségeket hazai forrásból támogatják, míg a szakmai programok megvalósítására uniós pénzekre pályáznak. Hozzá tették, már korábban szakmapolitikai döntést hoztak a keresztény roma szakkollégiumok támogatására, mert az általuk nyújtott szolgáltatásra több oldalról is fokozott igény mutatkozott, illetve mutatkozik. Hiánypótló és érték-többletet hordozó jellegük miatt ezen intézmények a jövőben multiplikálható modellkísérletként is működhetnek. A 2012–13-as tanévben Szegeden, római katolikus fenntartásban, újabb helyszínnel bővül a hálózat.

Ismert, a hálózat létrejöttét tavaly márciusban jelentették be, a kezdeményezés a „cigányság társadalmi integrációjában több évtizedes hagyománnyal bíró keresztény történelmi egyházak” fenntartásában, az illetékes államtitkárság támogatásával valósulhatott meg. Az első tanévben Budapesten a jezsuiták, Debrecenben a református, Nyíregyházán az evangélikus és Miskolcon a magyar görög katolikus egyház működtetésében indult meg a képzés a cigány egyetemisták és főiskolások számára.

A társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárság közlése szerint a „hálózatnak jelentős szerepe van a diákok tanulmányi előmenetelének, nevelés-

nek és személyiségfejlődésének támogatásában, a magyar–roma identitás megerősítésében, és a közösségi felelősségvállalás iránt elkötelezett, keresztény szellemiségű roma értelmiségi lét megerősítésében”. A társadalmi felzárkózáshoz köthető egyéb kezdeményezésekről szólva *Langerné Victor Katalin* helyettes államtitkár úgy nyilatkozott, a közoktatásban vannak régi, megújított, illetve teljesen új programok is. Előbbiekhez tartozik a Tanoda, ami azért fontos, mert a hátrányos helyzetű fiatalok a tanulmányaikhoz otthon nem kapnak semmilyen segítséget, szükségük van támogatásra délután, iskola után a házi feladat elkészítésében, és a különböző felkészülésekben. Akár öt-hatezer gyermeket is érinthet az idei esztendőben a program.

Langerné Victor Katalin kiemelte, akad olyan program is, melynek keretében a pedagógusokat készítik fel, illetve biztosítanak számukra szakmai segítséget a rosszabb magaviseletű, olykor kezelhetetlen gyermekek kapcsán. Ez utóbbi pályázat például az óvodában is forrást biztosíthat arra, hogy – ha szükség van rá –, lovári nyelven beszélő dadust vegyenek fel. További lehetőség – a felsőoktatás területén – az Útravaló-Macika ösztöndíjprogram, melynek keretében immár a költségek átvállalásában is segítséget nyújthat az állam. A közeljövőben várható olyan kezdeményezés is, amely a szülők bevonásával kötné össze az érintett diákok számára a közép- és a felsőoktatást. A továbbtanulás akadályá lehet, ha a szülők legmagasabb végzettsége a nyolc általános, elvárásaikat pedig ehhez igazítják, és – sok esetben akár jó indulatból – maguk tartják vissza gyermekeiket. Ezt kívánjuk szakértői mentorálás segítségével áthidalni.

(Magyar Hírlap-2012.09.05.)

DOKUFILMEK GYÁRTÁSÁT TÁMOGATTA A MÉDIATANÁCS

❖ Legutóbbi ülésén tizenhárom új dokumentumfilm pályázati támogatásáról döntött a Médiatanács. A Magyar Média Mecenatúra című program keretében indított Ember Judit dokumentumfilm-pályázat nyertes alkotói összesen 115 milliós támogatásban részesültek. Az elkészült filmekkel a nézők először a közszolgálati csatornák képernyőjén találkozhatnak.

A Médiatanács 2012 elején hirdette meg Magyar Média Mecenatúra programja keretében a televíziós dokumentumfilmek gyártását támogató, *Ember Judit*-ról elnevezett pályázatát. A kiírás idei három fordulójában összesen 300 milliós keretösszeg áll a dokumentumfilmesek rendelkezésére. A most lezárult első fordulóban a Médiatanács tizenhárom

pályázó filinterveinek megvalósítását támogatta összesen 115 millió forinttal.

A támogatott alkotások között van *Berec Zsolt Miklós* készülő dokumentumfilmje, amely a szarvasi lótarató cigányok életformáját mutatja be. *A lovak velünk maradnak, ugye?* című film egy különleges világot tár elénk, ahol a mai napig elevenen élnek a lótaratóval kapcsolatos szokások. A film arra is kísérletet tesz, hogy bemutassa, a 21. század információs társadalmában miként találhatja meg helyét egy évszázados hagyományaihoz és értékeihez ragaszkodó nemzetiség.

(MTI-2012.09.11.)

MAGYAR SIKEREK AZ UNGVÁRI KISEBBSÉGI MÉDIAFESZTIVÁLON

❖ A fesztivál fődíját az ungvári Tisza-1 TV magyar vonatkozású tévéfilmje nyerte el. Sikerrel szerepeltek a Magyarországról benevezett tévéfilmek a közép- és kelet-európai országok kisebbségeinek életét és kultúráját bemutató, Ungváron rendezett nemzetközi televíziós és rádiós fesztiválon.

A Kárpátalján 14. alkalommal megrendezett kisebbségi médiafesztivál szombati díjkiosztó gálaestjén a nemzetközi zsűri két magyar tévéfilmet jutalmazott a három legjobbnak ítélt produkció között. A rendezvényre hat országból összesen 65 televíziós és 67 rádiós pályamunka érkezett.

A fesztiválon második helyezést ért el a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap, az MTVA által benevezett **Fivérek** című film. A zenekart alapító három roma testvér életét és munkáját bemutató, **Papp Róbert** rendezte produkció nyerte el a legjobb hang utómunka díját is.

Harmadik helyezett lett az MTVA Szegedi Körzeti Stúdiója szlovák szerkesztőségének munkája, a **Tenyeremre tettem a lelkemet** című alkotás. A békéscsabai szlovákok életével foglalkozó, a fesztiválra ugyancsak az MTVA által benevezett film, amelyet **Antala Zsuzsanna** rendezett, megkapta a legjobb operatőri munka díját is, **Szél Zsolt** és **Kormány Tibor** között megosztva.

A fesztivál fődíját az ungvári Tisza-1 TV magyar vonatkozású tévéfilmje nyerte el. A **Makszim Melnik** rendezésében készült **Salánk**. Hordóban az igazság című alkotás a Nagyszőlőshöz közeli magyar ajkú Salánk község hagyományosan hordókészítéssel foglalkozó egyik családjának a mindennapjait mutatja be, bepillantást engedve a Kárpátalján ma már alig űzött mesterség fortélyaiiba is.

(MHO/MTI/Hirado.hu-2012.09.02.)

TALÁLKOZÓPONT: A FIGYELEM ÁTIRÁNYÍTÁSA

❖ Társadalmi érzékenyítő programot indít diákoknak három civilszervezet közreműködésével az Emberi Erőforrások Minisztériuma.

Csaknem száz osztályfőnöki óra keretében ismerkedhetnek meg a tíz és tizenkilenc év közötti diákok az esélyegyenlőség fogalmával. A beszélgetéseken elsősorban a fogyatékos emberek, az etnikai megkülönböztetés és a generációk közti szolidaritás témáival foglalkoznak. A Találkozópont Programot bemutató tegnapi sajtótájékoztatón **Soltész Miklós** szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár is részt vett.

Országjáró körútra indult a Találkozópont Program, amelynek célja, hogy az általános és középiskolás korosztály figyelmét hátrányos helyzetű embertársaik felé irányítsa. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Salva Vita Alapítvány, a Boldog Cerafino Alapítvány és a Katolikus Szeretetszolgálat összefogásában novemberig száz felső tagozatos és középiskolai osztálynak tartanak rendhagyó osztályfőnöki órát. A program csaknem kilencvenkétfőmillió forintos költségét európai uniós és hazai forrásból fedezik. Soltész Miklós szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár a program sajtótájékoztatóján elmondta, fontos, hogy a fiatalabb korosztály testközelből érzékelhesse, milyen a társadalomban megkülönböztettként élni. „A Találkozópont Program a fogyatékos emberek, az etnikai megkülönböztetés, valamint az idősebb generációk közti szolidaritás témájával foglalkozik. A kezdeményezés egyik legfontosabb alapelve, hogy fon-

tosak a személyes találkozások ahhoz, hogy eredményeket érjünk el az előítéletek lebontásában” – hangsúlyozta az államtitkár.

Az országos programban három szervezet vesz részt, köztük a Salva Vita Alapítvány is, amely csaknem húsz éve foglalkozik a fogyatékkal élők társadalmi integrációjával. Vég Katalin ügyvezető igazgató hangsúlyozta, a hátrányos helyzetű embereknek elsősorban a munkaerőpiacon kell elhelyezkedniük, s akkor a társadalom is sokkal befogadóbbá válik velük szemben. „A program pontosan illeszkedik a Salva Vita missziójához, hiszen személyes találkozásokat generál. Több ezer diák ismerkedhet meg az esélyegyenlőség fogalmával, ami különösen fontos, hiszen a tíz-tizenkilenc éves korosztály jóval nyitottabb és befogadóbb az idősebbnél” – mondta Vég Katalin.

Szabóné Kármán Judit romológus a Boldog Ceferino Alapítvány képviselőjeként kifejtette, két évvel ezelőtt alakultak, hogy hidat építsenek a cigányság és a társadalom többi tagja között. „Szervezetünk először vesz részt ebben a programban, amely egyrészt a nem cigány fiatalok, másrészt a bizonytalan roma gyerekek felé nyit. Bízom benne, hogy munkánk változásokat indít el, és akikhez eljutunk, nem csak a médiából és a köztudatból áramló előítéleteket, hanem az eléjük állított pozitív példákat is szem előtt tartják a jövőben” – emelte ki a romológus.

(magyarhirlap.hu-2012.09.20.)

A hónap hírei • A hónap hírei

TANÉVKEZDÉS

Lépések a sikeres jövő felé

Az Országos Roma Önkormányzat az idei tanévtől 3 intézmény – a szolnoki Hegedűs T. András Szakiskola, a tiszapüspöki és a sziráki általános iskola – fenntartását vette át.

Szeptember elején, mint minden évben kezdetét vette az új tanév. Az ország minden iskolájában ünneplőbe öltözött diákok lépték át újra, vagy éppen először az iskola kapuját. Szolnok városában a 2012/2013-as tanévben több mint 13 500 óvoda és iskolás kezdte meg

szkolát, valamint a sziráki Teleki József Általános Iskola. Az iskolák átvételekor az önkormányzat arra törekedett, hogy olyan intézmények fenntartóivá váljon, melyekben többségében cigány származású tanulókat oktatnak. Az idei esztendő a tapasztalatszerzés időszaka

határoztak úgy, hogy átvesszük többek között a szolnoki intézményt is. Az intézmények átvétele időszerű volt, hiszen több nemzetiségi önkormányzat működtet már iskolákat az országban, a hátrányos helyzetű gyermekek számára pedig meghatározóan fontos, hogy színvonalasabb oktatásban részesülhessenek. Kiemelte azt is, hogy fontosnak tartaná azt, hogy az ezekben az intézményekben dolgozó pedagógusok tevékenységét jobban elismerjék, hiszen az átlagosnál jóval nehezebb dolguk van a tanítás területén, hiszen hátrányos helyzetű gyermekekkel foglalkoznak nap, mint nap.

A Hegedűs T. András Szakiskola története, már közel két évtizedre nyúlik vissza. A jelenleg 17. tanévet kezdő iskola eddig alapítványi formában működött, az elmúlt két évtizedben pedig az itt dolgozók nagy tapasztalatot szereztek a hátrányos helyzetű és nehéz szociális körülmények között élő roma és nem roma fiatalok oktatása és nevelése terén. A Hegedűs T. András Szakiskolának jelenleg 350 nappali és több mint 200 levelező tagozatos hallgatója van, közülük többen is kiemelkedő eredményekkel öregbítették már iskolájuk hírnevét. A 2012/2013-as tanévtől veszi át az intézmény fenntartását az Országos Roma Önkormányzat, az iskola fenntartó-

ja és pedagógusai is egyaránt azt remélik, a jövőben bázisiskolaként működhet intézményük.

Az intézményben többféle oktatási forma közül választhatnak a diákok. Minden évben indul az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, 15. életévüket betöltött fiatalok számára képzés, a nyolc osztályos általános iskolai végzettséggel rendelkezők számára szakmát biztosító oktatás, a szakmunkás végzettséggel rendelkezők számára érettségit és szakmát adó képzés, az érettségizettek számára pedig további szakmai képzés. Ezen kívül a szakiskola esti általános iskolai képzést és levelező érettségit adó képzést is indít. Az intézmény oktatási programja eltér a többi oktatási intézménytől. A légkör családiasabb, a pedagógusok pedig sokkal megértőbbek és türelmesebbek diákjaikkal, mint más intézményekben. Mindez komoly és széleskörű tapasztalataikra vezethető vissza, munkájuk során közvetlenebbül viselkednek, a fiatalok igényeihez igazodva motiválnak és igyekeznek minden diákból kihozni tudása maximumát.

Az intézmény igazgatója, **Dr. Csillei Béla** úgy nyilatkozott, hogy a program, amely megvalósulhatott, többre hivatott annál, hogy csak Jász-Nagykun-Szolnok megyében alkalmazzák.

tanulmányait. Az idei év országsszerte nagy változásokat hozott a közoktatásban, létrejött egy országos központi hivatal a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, mely ez év január első napjától kezdve látja el tankerületekre bontva az iskolákat.

Jász-Nagykun-Szolnok megyét és Nógrád megyét érintően három intézmény életében is új fejezet kezdődik az idei tanévtől, ugyanis fenntartásukat 2012 júniusától átvette az Országos Roma Önkormányzat. A három intézmény a szolnoki Hegedűs T. András Szakiskola, a Tiszapüspöki Általános Is-

lesz az Országos Roma Önkormányzat számára, de az önkormányzat a későbbiekben több iskola átvételét is tervezi.

Farkas Flórián, az Országos Roma Önkormányzat elnöke a 2012. szeptember 3-án a Hegedűs T. András Szakiskolában tartott tanévnyitó beszédében kiemelte, egy új világ, egy új szemlélet kezdődik az iskola történetében. Mint fogalmazott, egy magára valamit is adó nemzetiségi önkormányzatnak az a feladata, hogy iskolákat, képzési- és oktatási intézményeket működtessen. Emiatt

Megérdemel annyit a kezdeményezés, mely az integrációt, a tehetséggondozást és a felzárkóztatást tűzte ki céljául, hogy más településen is alkalmazhassák. Ez a feladat nagysága és fontossága miatt azonban nagy precizitást igényel, és már csak az Országos Roma Önkormányzat fenntartása alatt tudják megvalósítani mindezeket – mondta. Az intézmény irányítása alatt az iskola fejlődésére is szélesebb perspektíva nyílik, több pályázat benyújtására is lehetőségük lesz majd, ezért a szakiskola tanári kara is nagy örömmel fogadta az új fenntartót.

A sziraki intézményben jelenleg az általános iskolai oktatás mellett, 9. és 10. évfolyamon történő szakiskolai előkészítő képzéseket indítanak, emellett terveik között szerepel a gazdaképzés beindítása az intézményben. Az iskolában az általános

műveltséget megalapozó nevelés-oktatás, cigány etnikai felzárkóztató program szerinti foglalkoztatás és tanulási problémákkal küzdő, sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása-nevelése folyik. Az általános iskolai képzés mellett, a fent említett szakiskolai képzés a 2007/2008-as tanévtől kezdve elérhető a diákok számára. Jelenleg kereskedelmi (pl.: bolti eladó), élelmiszeripari (pl.: hentes, pék), építőipari (pl.: kőműves, ács és állványozó, burkoló, szobafestő és mázoló), gépészeti (pl.: hegesztő, géplakatos), szolgáltatói és a vendéglátói szakirányú képzéseket indítanak.

Az ORÖ elnöke példaértékűnek tartja, hogy Szirák településen a község és a roma önkormányzat együttműködése révén a 128 roma származású kisdíákot oktató iskola felújítása az önkéntesek munkájának köszönhetően közös összefogásban

valósult meg. Ezzel azt bizonyították, képesek az áldozathozatalra önmaguk és gyermekeik érdekében egyaránt.

Szirák polgármestere, **Komár Jánosné** elmondta: a település kereste meg az Országos Roma Önkormányzatot az iskolaátadás ötletével, hiszen így biztos kezeken tudhatták intézményüket, a roma önkormányzat-

mára egy saját konyhát. A fejlesztés révén egy étkezdé, tálaló, valamint egy mosogatókonyha is létesült, ezzel is korszerűsödött az intézmény. Mindez az Országos Roma Önkormányzat támogatása révén valósulhatott meg. Az intézmény szintén bízik a pályázati lehetőségek nyújtotta lehetőség révén megvalósuló fejlesztésekben.

nál pedig örömmel fogadták kezdeményezésüket. A polgármester szintén példaértékűnek nevezte az önkéntesek összefogását és áldozatos munkáját.

A harmadik átvett intézmény Tiszapüspöki település általános iskolája. Az intézményben kizárólag alapfokú oktatás folyik, emellett biztosított a diákok számára a nyelvoktatás, valamint a megfelelő informatikai ismeretek elsajátítása is. Már minden évfolyam számára indult informatikai képzés, illetve nép- és egyéb táncoktatást is bevezettek az intézményben. Emellett több éve eredményes zeneoktatás folyik a törökszentmiklósi Kodály Zoltán Zeneiskola helyi kihelyezett tagozatán, amelyen a 2012-es évtől kezdve bővült a művészeti repertoár.

A fenntartóváltásnak köszönhetően a 2012/2013-as tanév kezdetére sikeresen kialakították az intézmény szá-

Az iskolák átvétele csak egy lépés a Magyarország Kormánya és az Országos Roma Önkormányzat között 2011. május 20-án létrejött keretmegállapodás megvalósulásában. A keretmegállapodás célja többek között: legalább százezer munkanélküli roma munkaerőpiacra történő bevonása, emellett átfogó oktatási változtatások végrehajtása is a folyamat részei közé tartoznak. Ez utóbbi révén mintegy húszezer roma fiatal ötven szakmunkásképző iskola keretében szerezhet piacképes szakmát. A keretmegállapodás célja az is, hogy mintegy 10 ezer roma fiatal érettségivel adó képzésben vehessen részt, ötezer cigány származású fiatal pedig lehetőséget kaphasson arra, hogy felsőfokú oktatásban tanulhasson tovább és szerezzen végzettséget.

Fotók: MTI Komka Péter, szirakszakiskola.hu

Bakai Réka

Munkahelyvédelmi akcióterv

A parlament nemrégiben tárgyalta A munkahelyvédelmi akciótervben foglaltak megvalósítása érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló javaslatot. Az alábbiakban Farkas Flórián, a Lungo Drom elnökének a törvényjavaslat vitája keretében elhangzott felszólalását közöljük.

„Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! A munkahelyvédelmi akciótervben foglaltak megvalósítása érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslat kapcsán fontosnak tartom, hogy itt, az Országház falai között is szóljak. Kormánypárti országgyűlési képviselőként el kell, mondjam, a munkahelyvédelmi akcióterv sikeres végrehajtása a magyar gazdaság sikerének kulcskérdése. Így minden magyar állampolgár elemi érdeke annak megvalósulása.

Az Országos Roma Önkormányzat elnökeként, azaz mintegy 5 ezer megválasztott roma képviselő vezetőjeként pedig fel kívánom hívni a figyelmet arra, hogy a törvényjavaslatban foglaltak olyan társadalmi csoportok foglalkoztatottságának növelését tűzik ki célul, akik közül sokan a cigányság, illetve a mélyszegénységben élők köréből kerülnek ki. Mielőtt az előttünk fekvő törvényjavaslat és a munkahelyvédelmi akciótervben foglaltak tárgyalására térnék, kérem, engedjék meg, Tisztelt Képviselőtársaim, hogy a magyar kormány és az Országos Roma Önkormányzat között 2011 májusában létrejött keretmegállapodásra utaljak. A felek – akkor egyedülálló módon – felismerték, hogy a romák és a többségi társadalom együttélésének megerősítése érdekében közös elhatározásra van szükség.

A cigányság életkörülményeinek javítása és a társadalmi beilleszkedés elősegítésének szempontjából különös jelentőséggel bír a munkahelyteremtés, a foglalkoztatás. A keretmegállapodásban közös célként rögzítettük, hogy 2015-ig 100 ezer, azaz százezer roma munkanélkülit vonunk be a foglalkoztatásba. Továbbá olyan átfogó oktatási programot valósítunk meg, amelynek révén szak- és felnőttképzés területén mintegy 50 ezer, legfeljebb szakiskolai végzettségű roma felnőtt piacképes

szakképzése és további 80 ezer roma alapfokú készségfejlesztési programokban való részvétele valósul meg.

A Széll Kálmán-tervhez igazodva a kormány és az Országos Roma Önkormányzat olyan együttműködési rendszert épített ki, amely elsődlegesen a foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerő-piaci, a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását elősegítő programok tekintetében tervezési, programindítási és monitorozási rendszer formájában működik.

A keretmegállapodásban rögzített százezer munkahely biztosításában döntő szerepe van a foglalkoztatási szövetkezetnek, a Start-munkaprogramnak és az országos közfoglalkoztatási programnak is. A munkahelyvédelmi akciótervről pedig kijelenthetjük, hogy fontos mérföldkő a keretmegállapodás céljainak elérésében.

A munkahelyvédelmi akcióterv keretében munkahelyek megőrzése és új munkahelyek teremtése céljából adó- és járulérendszer átalakítására kerül sor. Ennek elemei közé tartozik az élőmunkára rakódó terhek csökkentése annak érdekében, hogy a foglalkoztatás kedvező irányba haladjon és ezáltal munkahelymegőrzés és munkahelyteremtés valósuljon meg.

A meghatározott célcsoportok foglalkoztatása esetén csökken a szociális hozzájárulási adó mértéke. Ezen szociális hozzájárulási adókedvezmények munkaerő-piaci szempontból pontosan a hátrányos helyzetben levő csoportokat célozzák meg, úgymint a 25 év alattiak, 55 év feletti, gyedről, gyesről, gyetről visszatérők, valamint – és ezt külön kiemelném – a képzettséget nem igénylő munkakörben foglalkoztatottak és a tartósan munkanélküliek tábora. Gondolom, különösebb magyarázatra nem szorul, hogy ez minket, cigányokat érint leginkább.

A törvényjavaslat célkitűzései között említhetjük, hogy rendkívül erőtel-

jes, célzott kedvezményekkel csökkenti a munkáltatók terheit szociális hozzájárulási adóban és szakképzési hozzájárulásban annak érdekében, hogy bővüljön a foglalkoztatás. Ilyen átfogó segítségnyújtásra eddig még soha, egyetlen kormány részéről sem volt példa a cigányság és a hátrányos helyzetűek munkavállalására vonatkozóan.

Munkahelyvédelem és munkahelyteremtés: ezek a kulcsszavak, melyek 2013-ban kiindulópontok kell, legyenek. Ki kell, hogy jelentsem, Tisztelt Képviselőtársaim, hogy a Magyarországon élő emberek, így a roma nemzeti-ségűek is biztonságra, nyugodt környezetre vágnak, aminek kialakításában a munkahely léte alapvető jelentőségű. Ahogyan a nem cigányok, úgy a cigányok is szeretnék megtartani munkájukat, munkahelyüket, fizetésüket, hogy tisztességgel felnevelhessék gyermekeiket, hogy legyen ennivaló az asztalon, és hogy mintát mutassanak a felnövő nemzedékeknek.

Akik pedig még nem találták meg a helyüket a munka világában, higgyék el, azokról én tudom, hogy szeretnék megtalálni, szeretnének elhelyezkedni, hiszen a leszakadás és a reménytelenség, a mélyszegénységben élés senkinek sem lehet alternatíva, sem cigánynak, sem nem cigánynak. Ezért is mondjuk mi, hogy a munkahelyvédelmi akcióterv számunkra nem választás, hanem kötelesség.

A hátrányos helyzetben levők sorsát hosszasan lehetne elemezni, és az elszegényedés okaira is rá lehetne világítani. De most szándékosan nem mutatnék visszafelé, hiszen 2010 óta a cselekvés ideje jött el. Ha az ellenzéki képviselőtársainkban van annyi akarás, tenni akarás, akaraterő, mint a társadalom többségében, akkor az előttünk levő törvényjavaslatot támogatni fogják, tovább erősítve a pártpolitikai érdekeken is túlmutató nemzeti egységet.

Köszönöm, hogy meghallgattak.”

Hatékonyabb integrációs programok

Az ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. (ESZA) és az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) együttműködési megállapodást írt alá 2012. szeptember 12-én a roma integrációs programok hatékonyabb működtetése érdekében.

Az ESZA – mint kifejezetten az Európai Szociális Alap pályázatainak kezelésére kijelölt szervezet – kiemelt figyelmet fordít a humán értékekre, így prioritásként kezeli a hátrányos helyzetű rétegek integrációjára irányuló intézkedéseket. Ezen célok megvalósítása érdekében az ESZA a Társadalmi Megújulás és a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Programok (TÁMOP, TIOP) és a területén fonná szorosra az Országos Roma Önkormányzattal a jövőben a munkáját.

Az ESZA által kezelt konstrukciók közül kiemelt jelentőséggel bírnak a TÁMOP 5-ös prioritásában levő konstrukciók. Ezen prioritás egyes konstrukcióinak céljai között nagy arányban jelenik meg a roma emberek integrációjának támo-

gatása, a képzésbe ágyazott foglalkoztatás és számos olyan elem, amely a roma társadalom kiemelkedését szolgálja. Ennek érdekében a két szervezet a társadalmi felzárkózás és roma integráció pályázati és ezek gyakorlati, adminisztratív ügyeit elősegítendő stratégiai megállapodást kötött.

Az ESZA és az ORÖ egyaránt fontos célnak érzi, hogy az integrációra rendelkezésre álló források minél nagyobb mértékben közvetlenül a célcsoporthoz, vagyis az érdemi munkát végző roma szervezetekhez jussanak el.

A megállapodás újabb előre lépést jelent az **Orbán Viktor** miniszterelnök és a **Farkas Flórián** elnök által 2011. május 20-án aláírt keretmegállapodás megvalósulásában.

Budapest, 2012. szeptember 12.

Farkas Flórián
elnök
Országos Roma Önkormányzat

A Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság közleménye

A sikeres felzárkózáshoz a hátrányos helyzetűek egészségi állapotát is javítani kell

A társadalmi felzárkózás az egészségügy szakterületén elnevezésű workshopot rendezett az ÁROP-1.1.9-2011-2011-0001 kiemelt projekt szeptember 26-án. A kiemelt projektet az Emberi Erőforrások Minisztériuma Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága valósítja meg az Új Széchenyi Terv keretein belül, uniós támogatással. Az esemény a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiához kapcsolódó, egészségügy területéről kiválasztott három jó gyakorlat megismerésére és megvitatására adott lehetőséget a szakembereknek.

„Ne legyen olyan szakember, bármely területen dolgozik is, aki nem tudja, mi a felzárkózás. Ha ezt elérjük, akkor elmondhatjuk, hogy sikeres a felzárkózási szakpolitikánk, amelynek fontos része az egészségügy” – mondta el **Langerné Victor Katalin** társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkár az esemény megnyitóján. Langerné Victor Katalin kifejtette, hogy a felzárkózás terén komplex szemléletre

van szükség. A kezdeményezések sikerre múlhat azon, hogy a programba bevontak milyen egészségi állapotban vannak. Példaként többek között a Biztos Kezdet Gyermekházakat és a foglalkoztatást elősegítő programokat említette, szemléltetve azt, hogy a sikeres elvégzett képzés után az elhelyezkedés feltétele, hogy a munkavállaló rendszeresen munkába tudjon járni, és a betegsége, a hiányzásai miatt a munkaadó ne váljon meg tőle. A koragyerekkori programok is csak akkor tudnak megfelelő hatékonysággal működni, ha a szülő a kisgyermekkel közösen rendszeresen látogatja azokat, azonban a Gyerekházak szolgáltatásait is kizárólag egészséges anya és gyerek veheti igénybe. Ily módon a felzárkózás minden területe összefügg az egészségmegőrzés fontosságával. Szükség van tehát arra, hogy javuljon a hátrányos helyzetben élők egészsége és ehhez, a betegségek felismerése, gyógyítása mellett, a megelőzés, és a szemléletformálás is elengedhetetlen. Lényeges,

hogy a segítségnyújtásban, információátadásban résztvevő szakemberek is magukénak érezzék a felzárkózás fontosságát.

A Stratégia, valamint az annak részét képező Kormány és az Országos Roma Önkormányzat közötti Keretmegállapodás is hangsúlyosan jeleníti meg az egészségügy szerepét a felzárkózásban.

Dr. Páva Hanna egészségügyi koordinációért és EU-ügyekért felelős helyettes államtitkár arról beszélt, hogy a Keretmegállapodásban 150 ezer roma egészségügyi szűrését tűzték ki célul. Jövőre célzott programok segítségével valósulhat meg ez a nem hétköznapi, azonban annál inkább hiánypótló és példaértékű vállalkozás.

Az eseményen az Országos Roma Önkormányzat, a WHO, az Országos Egészségfejlesztési Intézet, valamint a Türr István Képző és Kutató Intézet képviselője is részt vett.

A Társadalmi Felzárkóztatásért Felelős Államtitkárság munkájáról

1. Mit teszünk a hátrányos helyzetű gyermekekért?

A Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság (TFFÁT) kiemelt feladata a gyermekszegénység elleni küzdelem, a szegénység átöröklésével járó folyamatok megtörése, a hátrányos és leghátrányosabb helyzetű gyermekek továbbtanulási esélyeinek növelése, és ez által leendő munkaerő-piaci integrációjuk megalapozása.

Megközelítésünk az életút elvet követi. Olyan támogatási lánc kialakítását tartjuk szükségesnek, amelynek minden szeme egy-egy korosztály nullától „százéves” korig, és amely a különféle korosztályoknak szóló programokat úgy fűzi fel, hogy a hátrányos helyzetű csoportok fölél minél nagyobb hálót feszítsen és minél több lehetőséget adjon a megkapaszkodásukra, felzárkózásukra.

A támogatási lánc minél korábbi életkorban indul. A gyermeket már csecsemő korában elérő komplex kistérségi fejlesztési program keretében Biztos Kezdet gyerekházak segítik a hátrányokkal induló kisgyermeket és szüleit. A programban résztvevő kistérségek szakmai, módszertani támogatásáról kiemelt program gondoskodik.

A gyermek életútjának következő fontos fordulópontja az óvodába járás. A Köznevelési Törvény módosításának koncepcióalkotása során sikerült az egyik legfontosabb kérdésben megállapodni az Oktatási Államtitkársággal. Ez a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek korai szocializációjának gyorsítása és megerősítése volt azáltal, hogy a jelenlegi ötről három év lett az óvodába iratás kötelező korhatára. Ahhoz viszont, hogy egy hátrányos helyzetből induló gyerek minél hamarabb óvodába kerülhessen, szükség van befogadó környezet kialakítására, a szociális ellátó rendszer és a köznevelési szereplők szoros együttműködésére, és a szü-

lők aktív bevonására. A minél korábbi óvodáztatást segíti elő az esélyegyenlőséget szolgáló támogatás, köznevelési nevén IPR (integrált pedagógiai program), amely „átkíséri” a gyermeket az iskolába, ahol sikeres tanulása akkor biztosítható, ha az iskola kialakította azt a környezetet és pedagógus szemléletet – olyan befogadással „átitatott talajt” biztosít –, amin a szociális hátránnyal érkező gyerek is megvetheti a lábát. Az IPR az iskolában ehhez nyújt ösztönző támogatást a fenntartónak és a pedagógusnak.

A hátrányos helyzetű tanulókat az általános iskola 7–8 osztályától a szakma vagy az érettségi megszerzésében mentori támogatás és ösztöndíj segíti az Útravaló Ösztöndíjprogram keretei között. A 2012-estől induló „Út a felsőoktatásba” alprogram hátrányos helyzetű hallgatók tanulmányainak elindítását támogatja. A roma fiatalok esélyeinek növelése érdekében a felsőoktatásban roma szakkollégiumi programot indítottunk, amelynek első lépése volt 2011-ben a Keresztény Roma Szakkollégiumok támogatása volt, 2012-től pedig uniós források bevonásával országos szinten kerül kiterjesztésre a roma szakkollégiumok köre.

A köznevelési felzárkózás megvalósítására további – uniós társfinanszírozású – programok indítása van folyamatban. Ezek a programok kiszélesítik a hazai forrásokból támogatható lehetőségeket, és nem hagyományos oktatási keretek között adnak új esélyt a lemaradottnak és az iskolarendszertől kimaradtaknak az újrakezdésre, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű térségekre.

A TÁMOP 3-as, 4-es és 5-ös prioritásában megvalósuló programok egy része a gyermekek és fiatalok esélyeinek növelését, felzárkózásuk támogatását szolgálja.

Hazai forrásból finanszírozott gyermekesély programok

Útravaló – Macika esélyegyenlőségi ösztöndíjak (Forráskeret a 2011/2012-es tanévre: 1,687 milliárd forint, a 2012/2013-as tanévben 1,89 Mrd forint.)

Célja:

Hátrányos helyzetű, köztük legalább 50%-ban roma tanuló tanulási és továbbtanulási esélyeinek növelése. Az esélyegyenlőségi ösztöndíjak („Út a középiskolába”, „Út az érettségihez”, „Út a szakmához” „Út a felsőoktatásba” alprogramok) célja a hátrányos helyzetű tanulók középiskolába kerülésének, középiskolai sikerességének illetve szakmához jutásának illetve hátrányos helyzetű hallgatók felsőoktatási tanulmányainak elindítása mentori és ösztöndíj támogatással.

A hátrányos helyzetű, kiemelten roma tanulók tanulási és továbbtanulási esélyeinek növelése érdekében – a korábbi Útravaló Ösztöndíjprogram, valamint a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány (MACIKA) által finanszírozott programok áttekintésével – 2011. II. félévétől új programot indítottunk ÚTRAVALÓ – MACIKA PROGRAM néven (a továbbiakban Program). Az ösztöndíjprogram három esélyegyenlőségi alprogramból (Út a középiskolába, Út az érettségihez, Út a szakmához) állt, míg 2012 szeptemberétől új esélyegyenlőségi alprogram indult Út a felsőoktatásba néven.

Az Út a középiskolába alprogram a 7–8. évfolyamos tanulók továbbtanulását támogatja. Az Út a szakmához és Út az érettségihez esélyegyenlőségi ösztöndíjak a közoktatásnak már a középiskolai oktatás részét is eléri, így kísérik át a programok a tanulót az általános iskolából a középiskolába. Az Út a felsőoktatásba ösztöndíj-és önköltség-támogatási alprogram hátrányos helyzetű, köztük roma hallgatók felsőoktatási tanulmányainak megkezdését támogatja.

Tekintettel arra, hogy a legrosszabb továbbtanulási esélyű gyermekek körében a cigány származású gyermekek aránya nagyon magas, 2011. szeptembertől – az esélyegyenlőségi ösztöndíjak esetében a programba újonnan belépő tanulók számának növelése mellett –, valamennyi esélyegyenlőségi alprogramban a támogatottak legalább 50%-ában roma származású tanulót vonunk be.

Eredmények:

A beérkezett kérelmek alapján az látható, hogy az Útravaló esélyegyenlőségi ösztöndíjakra a 2011/2012-es tanévben közel kétszeres volt a túljelentkezés. Összesen 22 337 tanuló-mentor pár nyújtott be támogatási kérelmet. A pályázatot benyújtó tanulók 12 132 diák (a pályázó tanulók 54%-a) jelölte magát roma származásúnak az adatrögzítési felületen.

Az ÚTRAVALÓ – MACIKA esélyegyenlőségi ösztöndíjak keretében támogatott új belépők száma

2011/2012 tanév	Újbelépők száma	Ebből roma	Mentorok száma
Út a középiskolába	5926	4180	2595
Út az érettségihez	3376	1509	1937
Út a szakmához	2120	1160	1003

Az ÚTRAVALÓ – MACIKA Ösztöndíjprogram alprogramjaiban a 2011/2012-es tanévben összesen 11.422 fő újonnan belépő tanuló részesülhetett támogatásban, amely 15%-kal több mint a 2010/2011-es tanévben. (Az általános iskola 7-8. évfolyamán tanuló gyermek 3500 forint/hó, középiskolában tanuló gyermek 4500 forint/hó, szakiskolában tanuló gyermek 4000 forint/hó; mentoruk 7000 forint/hó/tanuló ösztöndíjban részesült.)

Az újonnan belépő tanulók 60%-a, összesen 6.849 fő roma származású. Az újonnan belépők mellett továbbfutóként 8.782 tanuló kapott ösztöndíj támogatást és mentori segítséget, így a 2011/2012-es tanévben összesen 20.204 fő tanuló és 10.196 fő mentor részesült támogatásban.

A program továbbfejlesztése:

2012-ben megtörtént az Útravaló Ösztöndíjprogram felülvizsgálata, és annak alapján a program működését szabályozó 152/2005. (VIII.2) Korm. rendelet módosítása. A módosítás az Ösztöndíjprogram működése során szerzett tapasztalatokat figyelembe véve elsősorban a pályázásra való jogosultság feltételrendszerét egyszerűsítette, illetve kisebb mértékben a mentorálási folyamat szabályait módosította annak érdekében, hogy a tanuló érdekei jobban érvényesülhessenek. Kivezetésre került a rendeletből az Útravaló – MACIKA Program egyik pilléréként 2011-ben hazai forrásból elindított Iskola-háló program, mely a hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségét elősegítő modellértékű iskolai programok terjesztését tette lehetővé. Az Iskola-háló program célkitűzéseinek megvalósítására 2012-től uniós forrásokat sikerült bevonni.

A rendeletmódosítás eredményeként indulhatott el az Út a felsőoktatásba alprogram, illetve hirdethetők meg a program 2012/2013. tanévre és felsőoktatási félévekre vonatkozó pályázata is 2012 szeptemberében.

A Roma Hungaricum Állami Művészegyüttes ünnepi gálaestje

Időpont: 2012. október 3. 19 óra

Helyszín: Nemzeti Színház, Nagyszínpad

Sztárvendég:

Rost Andrea operaénekes
és az Experidance Táncegyüttes
Román Sándor vezetésével

2012 tavaszán alakult 19 tagú cigányzenekar ünnepi gálaestjén bemutatja repertoárjának sokszínűségét. A magyar cigányzene klasszikus gyöngyszemeinek előadása mellett, a zenészek különleges előadói képességéről tanúbizonyságot téve operák, szimfonikus komolyzenei művek részletei és jazz műsorszámokat is hallhatunk a feldolgozásukban. Az est igazi meglepetésének ígérkezik Rost Andrea Kossuth-díjas operaénekesünk és az Experidance Táncegyüttes közös fellépése a zenekarral. Mindkét közös produkció rendhagyó premiernek számít a művészek pályafutásában. Az ünnepi

koncert zárásaként a legfiatalabb cigányzenész nemzedék képviselői is színpadra lépnek majd, erősítve a zenekar hitvallását: A magyar cigányzene nemzeti kultúrkincsünk Európában is egyedülálló értéke, amelynek megőrzése a jövő generációk számára közös felelősségünk.

A Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület (Pécs) és a Roma Kulturális Múzeum (Csehország, Brno) tisztelettel meghívja Önt a

CEJL SZOBRÁSZATA
című kiállítás megnyitójára, mely

2012. Október 10.-én 17 órákkor kerül megrendezésre.

Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület
Rácz Aladár Közösségi Ház
7621 Pécs, József u 4.
www.ckke.hu
Nyitvatartási idő: H-Cs (8-15.30)

A CEJL Szobrászata című vándorkiállítás a Visegrádi Alap és Brno Város támogatásával valósulhatott meg.

MUZEUM
ROMSKÉ
KULTURY

Visegrad Fund

Balogh Tibor: Feloldások III.

Időpont: 2012. október 26. – 2012. november 30.

Helyszín: Sesztina Galéria

A roma származású festőművész Budapestről hozza a „Feloldásokat”, de Tiszadobról indulva vált művésze egyetemessé. Képeivel számos egyéni és csoportos kiállításon szerepelt. Alkotásait 2004-ben bemutatták a Műcsarnok „Elhagyott holocaust”, és a Berliini Collegium Hungaricum „Kortárs Magyar Roma Művészet” című kiállításokon, valamint 2007-ben a Velencei Biennálé Roma pavilonjában is. Még ez évben magángyűjteménye részére a **Zwack** család megvásárolta a „Cigányfiú konstrukcióval” című alkotását. A Sesztina Galériában a művész 13 festménye, plusz egy grafikája kerül kiállításra.

Bonyodalmas balkáni lakodalmas

Időpont: 2012. október 30. 19.00

Helyszín: Pécsi Nemzeti Színház

Menyasszony: Kiss Eszter – **Vőlegény:** Kerekes Soma

Szerető: Matola Dávid

Anyós: Czebe Tünde, Domoszlai Edit

Após: Dóri István, Koncz Péter – **Sógornő:** Ujvári Katalin

Sógor: Tuboly Szilárd – **Násznagy:** Harka Máté

Vajda: Pataki Szabolcs

Goran Bregovic – zene

Zachár Lóránd – koreográfus

Kiss Julcsi – díszlet

Czebe Tünde – koreográfus-asszisztens

A Pécsi Balett új produkciója a balkáni dallamok és életérzés inspirációja alapján készül. Az előadás legfőbb mozgatóereje – a hangulatát erőteljesen meghatározó zenei világ mellett – a humor és a délvidéki szenvedély. Könnyen befogadható történetre épül a librettó: az emberi érzelmek legszélesebb skáláját megmutató jelenetek laza füzérében megismerünk egy jó módú, ám kissé bugyuta vőlegényt, egy szerelmes falusi leányt, akit szegény szülei a pénzhez és nem a kedveséhez házasítanak. A hoppon maradt legény okoz egy kis galibát, a násznagy felhevülten vezeti a ceremóniát, a rokonság s a szomszédok jól mulatnak... ám a szerelmesek végül inkább sírnak, mint vigadnak. **Zachár Lóránd** gyönyörködtesen sajátos táncnyelvre és képi látásmódja, a technikáját oly plasztikusan elsajátító táncművészek, a téma, a zene és a tánc harmóniája ízig-vérig balkáni, szenvedélyes táncszínházi estet ígér.

„A *Bonyodalmas balkáni lakodalmas* című táncbohózat **Goran Bregovic** zenéjére, a jól ismert *Kusturica*-filmek nyomán, ezen remekművek rám gyakorolt hatása alapján készül. *Kusturica* groteszk melankóliáját filmszerűen színpadra áldozni nehéz kihívás. Darabomban a sírva vigadó

balkáni cigányság hányattatott sorsa, számkivetettsége fogalmazódik meg egy, a történet végére elfuserált lagzi körül örvénylő élethelyzetek sorából. Emberi sorsok, vágyak, szerelmek, titkok villannak fel egy álomszerű dramaturgiára felépítve, amely nem feltétlenül követi híven az események valódi időrendjét.” (Zachár Lóránd)

A balkáni népzene sajátos ötvözte az európai és ázsiai zenei hagyományoknak, fellelhető benne illír, görög, trák, bizánci és török hatás. A Balkán összeköti Európát és Ázsiát, így természetes, hogy mindkét világ kultúrája termékenyítően hatott és hat rá. A balkáni lakodalmas zene a balkáni népzene, a cigányzene és a klezmer modern leszármazottja. Ez a zene egyszerre ősi és kortárs. A balkáni népzene az egész közép-kelet-európai régióban hihetetlen népszerűsége tett szert. A nálunk is jól ismert zeneszerző, zenész Goran Bregovic Szarajevóban nőtt fel. Fiatalon több együttesben játszott basszusgitárosként. A 70-es években már egy híres együttes tagja, közben filmzenéket kezd komponálni. Egyik első munkája, a nálunk is jól ismert és népszerű filmrendező, **Emir Kusturica** *Cigányok ideje* című filmjéhez írt zenéje volt.

Jutka Rona: Magyar cigányok – Túlélők vallanak kiállítás

Időpont: 2012. október 10. – 2012. október 30.

Helyszín:

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
(Budapest, Nádor utca 22.)

J u t k a R o n a
„Magyar cigányok – Túlélők vallanak” című, a Napvilág Kiadónál megjelent kötetének fotóiból rendezett kiállítás az Alap-

vető Jogok Biztosának Hivatalában (1051 Budapest, Nádor u. 22.) tekinthető meg 2012. október 10-től 30-ig. A megnyitóra 10-én 14.00 órakor kerül sor.

Az eseményt méltatja: **Prof. Dr. Szita Szabolcs** DSc. (ügyvezető igazgató, Holokauszt Emlékközpont.)

A fotóművész tevékenységét bemutatja: **Szuhay Péter** (antropológus, Néprajzi Múzeum.)

A kiállítás megtekinthető: 2012. október 30-ig.

A kiállításról: A Napvilág Kiadó egyik fő célkitűzése a roma népességet, megítélésüket, magyar társadalomhoz való viszonyukat (pontosabban a magyar többségi társadalomnak a kisebbségi roma társadalomhoz fűződő viszonyát) övező hallgatás megtörése, így szívügyünk, hogy Jutka Rona fotói hazánkban is igényes kivitelben, magas minőségben jelenjenek meg. A tavaly megjelent kötet kétnyelvű albumként egész Európában érvényes kiadvány, szándékunkban áll európai szinten is megmutatkozni ezzel és a kiállítási anyaggal is mind kiadónk lehetséges nemzetközi együttműködése, mind az európai romahelyzet kapcsán. A kiállításon 40 fotót mutatunk be, továbbá egy térképet és egy szöveges táblát is; ez a kiállítás – a mostani helyszínt követően – ősszel a brnói Roma Múzeumba költözik.

„Kirekesztés, elfelejtés, letagadás, megfosztottság – csupa szenvedés. Persze, az élet ennél gazdagabb. A cigányok kultúrája sokféle művészi tehetség – zene, tánc, mese, képzőművészet – lenyomata is, a másoknál már szokatlan családi összetartás, szolidaritás is, a korlátlan gyerekszeretet, a zavartalan életöröm is. És mégis, a nyomorúság ma nyomasztóbb, mint talán bármikor. Róna Jutka ebben az új helyzetben találkozott cigányokkal – amikor a nehezen felvett civilizációs páncél épp elpattanóban van. A csoda az, hogy mégis elfogadták Jutka érdeklődését és együttérzését, és elmesélték a mélyen eltemetett múltat. Róna Jutka könyve nemcsak a holokauszt emlékeztetője, hanem orvosság a gyűlölet ellen is. Kívánom, hogy sokan megértsék ezt a kétős szándékot.” (**Ferge Zsuzsa**)

Mese a tűzpiros virágról

Időpont: 2012.10.14. 10.30

Helyszín: Aranytíz Kultúrház

Apa: **Szegedi Dezső, Dunai Tamás**

Olga: **Kántor Anita, Urbanovits Krisztina**

Ánya: **Nyári Szilvia, Berki Erzsé**

Mása: **Misurák Tünde, Fátyol Kamilla, Trokán Anna**

Dada: **Kapcala Margit, Dobos Judit**

Iván: **Horváth Kristóf, Orsós Róbert, Szegedi Tamás**

Szőrny: **Jászberényi Gábor, Gyuricza István**

Herceg: **Orsós Róbert, Csányi Dávid**

Zsizi: **Csák Erika, Kovács Vivien,**

Csonka Szintia, Nagy Patrícia Mercedesz

Tóth Géza – rendező, **Kadala Petra** – koreográfus

Kovalcsik Anikó – jelmeztervező

Németh Virág – dramaturg

Bánki Róza – díszlettervező

Barabás Edit – zenei munkatárs

Karnauchova – Brauszevics

Muzsikuskok: **Barabás Edit, Horváth Gyula, Oláh Zoltán, Veér Bertalan, Váradi Elek, Fodor Judit**

Egyszer volt, hol nem volt... egy kereskedőnek volt három lánya. Amikor egyszer hosszú útra indult, megkérdezte lányait, mit hozzon nekik ajándékba. Az első diadé-

mot kért, a második tükröt, Mása, a harmadik egy csodálatos tűzpiros virágot, amelyről álmódott. A kereskedő egy elvarázsolt kastélyban megtalálta a csodálatos virágot, ám a kastély urának fogságába került. A szörnyeteg megengedte, hogy hazamenjen, ha valamelyik lánya eljön helyette. Mása vállalta... Valójában ez a szépség és a szörnyeteg története. A szörny az, akitől mindenki fél, érzékenységgel azonban kiderül, hogy minden megoldás ebben a találkozásban rejlik. Ebben a mesében minden attól válik széppé, gyógyító erejűvé, hogy Mása meglátja és megtalálja a szépséget, ami a szörnyben rejlik.

A Karaván Művészeti Alapítvány 2000-ben alakult Budapesten azzal a céllal, hogy tandíjmentes színészképző

stúdiót működtessen elsősorban tehetséges roma és minden olyan gyermek, fiatal számára, akiknek egy fizetős színi tanoda költségei túl megterhelők lennének. Az eltelt tíz év alatt létrejött egy gyermek- és ifjúsági társulat, a Karaván pedig számos előadással a háta mögött színházzá nőtte ki magát. Az a fajta gondolkodás és értékrend, amit a Karaván évek óta képvisel, behívta színházunkba azokat a művészeket, akik szimpátiával és érdeklődéssel figyelték eddigi munkánkat, és szívesen dolgoznak együtt tehetséges tanítványainkkal. Fontos számunkra, hogy tanítványaink profi színészekkel próbáljanak, játszanak együtt. Ehhez a bevált módszerhez tartjuk magunkat a Mese a tűzpiros virágról című mesejáték bemutatásakor is.

Nagyidai cigányok **– ExperiDance-Román Sándor Tánc társulata**

Időpont: 2012. október 7. 19.00 (RaM Colosseum)

Km.: *Patonai Norbert, Vári Bertalan, Kovács Dénes, Morvai Veronika, Dénes Nándor, Görög Zoltán, Horváth Mónika, Satori Júlia, Zombori Miklós, Jászka Erika, Péli Róbert, Rajna Eszter, Végső Zsolt, Vass Judit, Kun Zsuzsanna, Sipos Viktória, Borics Annamária, Iványi Tamás, Kiss Levente, Papp Éva, Ferkó Dóra, Hernicz Albert, Falvai Miklós, Kutas Eszter*

Arany János vígeposztát színpadra alkalmazta:
Schwajda György

Zene: **Czomba Imre** – J.: **Debreczeni Ildikó**
D.: **Mira János**
Kor., rend.: **Román Sándor**

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

„Fiatal roma festők felfedezése”

Az Országos Roma Önkormányzat kulturális intézménye, az Országos Roma Muzeális Gyűjtemény és Kiállítási Galéria pályázatot hirdet fiatal roma képzőművészek számára. A múzeum a legjobban sikerült művekkel szeretné gyarapítani gyűjteményét, a legtehetségesebb alkotók számára pedig lehetőséget biztosít arra, hogy műveiket megismertessék az érdeklődőkkel.

A pályázatra bármilyen technikával készült festmény, grafika, kispasztika, faragvány benyújtható, továbbá tematikai megkötés sincs.

Beérkezési határidő: 2012. 10. 15

Korhatár: 18–35 év

Az első három helyezett anyagi díjazásban részesül és alkotását felvesszük az Országos Roma Muzeális Gyűjtemény és Kiállítási Galéria gyűjteményébe.

1. helyezett: 200.000 Ft – 2. helyezett: 150.000 Ft – 3. helyezett: 100.000 Ft

A benyújtott művek elbírálásáról 3 tagú szakmai zsűri gondoskodik.

Az Országos Roma Muzeális Gyűjtemény és Kiállítási Galéria intézményvezetője továbbá az általa legjobbnak ítélt 10 művet megvásárolja a múzeum részére.

A beadott műveket kérjük szignóval ellátni, az alkotásokon pedig az alkotó nevét és a kép címét megjeleníteni.

A beadott pályaművekkel kapcsolatos döntés 2012. 11. 15-ig születik meg.

A műveket postai úton, átvételi küldeményként vagy személyesen az Országos Roma Önkormányzat címére eljuttatni szíveskedjenek: 1074 Budapest Dohány utca 76.

Bordás Andrásné
intézményvezető
Elérhetőség: 06/20 575 1846

A könyvek szeretete

Amikor olvasunk egy könyvet, újra láthatjuk a szülőfalunkat körülölelő tájakat, ismeretlen emberek bőrébe bújhatunk, izgulhatunk a hősért, mi is megívhatunk az el-lenséggel.

Ön is szeret olvasni? Az alábbi könyvek számos témát érintenek. Kultúrák találko-zása ez, legyen szó zenéről, hagyományról, meséről...

Lakatos Szilvia:

Turcko muca, shun! Romani mondókás könyv

Romani mondókás könyvünk egy hiány-pótló kezdeményezés a cigány/roma nyelvű gyermekirodalomban. A kiadvány megjelen-tetésének szükségessé-ge akkor vált nyilván-valóvá számunkra, amikor a cigány/roma nyelvek közoktatásban betöltött jelenlegi hely-zetét kutatva szembe-sültünk azzal, hogy még azokban az intéz-ményekben is hiányoz-nak a megfelelő, szí-nes, rajzokkal illusztrált, valóban gyerme-kek számára készült eszközök, amelyek a cigány/roma nyelvoktatás kiváló szakmai szinten van jelen.

A Romológia Tanszék nappali és levelező tagozatos hallgatóival közösen olyan kiadvány megjelentetése volt a célunk, amely a kisgyermekek életkori sajátosságainak és érdeklődésének legmegfelelőbbnek tartott mondókákat tartal-mazza magyar és romani nyelven, amelyek fejlesztik a rit-mus- és rímérzékét, valamint a szókincset is. A féléves, ön-kéntesen szerveződött műhelycsoportban – tanári levezetés-sel és segítséggel – maguk a hallgatók fordították le a ver-seket romani nyelvre, és ugyancsak a hallgatók munkáját dicsérik a rajzos illusztrációk, valamint a borítótér-vezetés is.

A könyvben szereplő romani nyelvű mondókák a téma iránt érdeklődő, és a romani nyelvet és gyermekirodalmat szívükön viselő egyetemi hallgatók és oktatójuk munkájá-nak eredménye. Kívánjuk, hogy a Kedves Olvasók – gyer-mekek, szülők, nagyszülők, pedagógusok – éppen olyan örömmel forgassák majd kiadványunkat, amilyen örömmel mi készítettük azt számukra!

(Lakatos Szilvia – Budapest, 2010)

Farkas Oszkár:

Gyertyák – ünneplőben

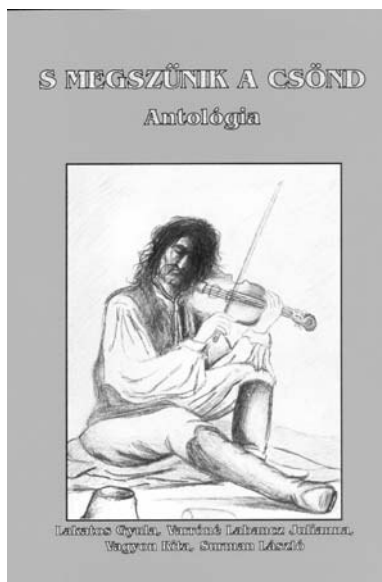
Farkas Kálmán több évtizedes írói és újságírói Érintésél-mény és igézet harmóniája gyönyörködtet Farkas Oszkár Gyertyák – ünneplőben című kötetében. Hetvenhét hosszú-sugarú „őszikéjében” égi és földi delejesen úgy ragyogja egymást, mint nap és napraforgó. Látás és látomás határán egyensúlyozó líra ez. Hasonlatai, metaforáinak mágneses te-rében minden átlényegül: fény-, szín-, hang-, tapintásél-mény együtt van jelen legsi-kerültebb ópuszaiban. A szem „holtágmosolyában” még bibliásan kivirágzik a mandu-lafa, a „napraforgók telihold-jában fehéraranyban felra-gyog a kert”, a hitves „tavasz-ban felejtett” szeme „mécsest gyújt a kora estnek”, „augusztus apácarácsain” felfut a bo-rostyán – sorjáznak a láttató metaforák, s úgy érezzük: a „köznapok templomában” ál-lunk ihletetten, és engedjük magunkon átszüremleni a dolgok zsoldáros áhítatát. Olyan templom ez, melynek boltozata maga a madárlármás, méh-zsongásos égbolt és szőnyege a fű: egy pillanatra sem sza-kadunk ki a természetből, s mégis istentiszteleten érezzük magunkat. Farkas Oszkár humanizmusa, hívó (és hívó!) lelkülete, érzéki panteizmusa nem hagy kiszakadni egy-szerre földközeli és bibliai távlatú világából.

(Cseh Károly – Nyíregyháza, 2000)

Békési roma költők antológiája S megszűnik a csönd

„...A tehetség mellett helytelenül a másságot, a szár-mazást, jelen esetben a cigányságot is láttatni akarták, olykor akarják ma is mind azoknál, kik a köztük élő más szokású, ajkú, kultúrájú közösség képviselőiként egyre nagyobb számban vállalnak kísérletet élményeik, életérzéseik, hangu-

többi békési emberhez. Ugyanakkor mások is. Mások abban, hogy életérzéseiket egy idő után többnyire felnőtt emberként vessé formálták, versebe foglalták, elsősorban maguknak...”

(Hevesi József – Békéscsaba, 2001)

Kovács József: Ismeretlen cigány ének

A Fekete Síkon: Mohácson születtem 1950. augusztus 15-én. Szüleim a Dankó utcai cigánytelepen laktak apai dédnagyanyámnál, egy apró földes szobában. A helyiség berendezése, két keskeny ágyból, kredencből – az utóbbi felében tartották az edényeket, másik részében pedig a ruháikat –, asztalból, háromlábú kályhából, feszületből és szentképekből állt. Szék nem volt egy sem.

Születésemkor, az asztalon, egy párnán foglaltam el a helyem. Amikor éjszaka fölsírtam édesanyám magához vett a karjára, olyanformán, hogy az ágyon kívüli kezén ringatóztam a levegőben. Kéthónapos koromban, Babó dédanyámtól, aki cserekereskelemből tartotta fenn magát, kaptam bölcsőt, falun szerezte parasztoktól. Szobánkat télen a már egyszer kiégetett szén kokszával fűtötték. Ezt dédanyám szedte össze hivatalok és iskolák salakdombjairól.

Hatéves koromtól rendszeresen jártam könyvtárba, tizenöt évesen vettem meg saját keresetemből az első könyvemet: **Radnóti Miklós** összes verseit és műfordításait. 1974-ig Mohácson éltem: voltam szakácstanuló, szegkovács, évekig dolgoztam téglagyárban. 1975-ben Budapesten találkoztam cigány értelmiségiekkel, az ő példamutatásuk határozta meg végleges sorsomat.

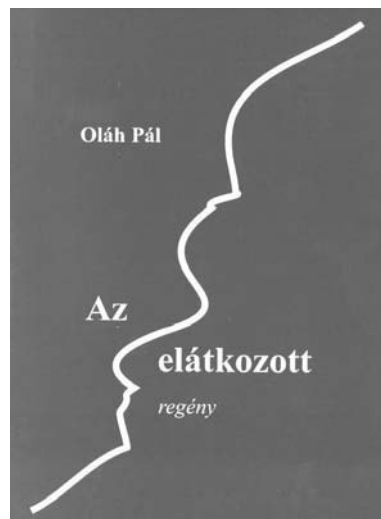

lataik nyilvánosság, kis és nagy közönség elé tárására. A tehetség, művészi alkotás élménye, a neveltetés meghatározó, de nem bezáró, elhatároló, hanem ha e folyamat közösségi és egyetemes, akkor nyitottá, befogadóvá, fel- és kitárulkozóvá teszi a gyermeket, az ifjút és az érett embert. E kötet többségében első alkalommal versel a közösség elé lépők ilyen adottságokkal, tulajdonságokkal élék életüket, hasonlóan a

Számomra az írás közös tiltakozás a kiszolgáltatottság, a nyomor és a szellemi kizsákmányolás ellen. Vallom és vállalom, hogy rajtam két aranypánt van: az egyik a magyar kultúra a másik a cigányságom. Egyikről sem óhajtok lemondani.

(Budapest, 1991)

Oláh Pál: Az elátkozott

„Könyvemben elkalauzoltalak egy szegény, de csodálatos korszakba, ahol szeretet, a hit mindennél többet ért, ahol egy darab kenyérnek is nagy értéke volt. Vond le a saját konzekvenciádat, s szállj magadba! Kérdezd meg a szíved, kire hasonlítasz e könyvben! Érezted-e néha, hogy a szemed bepárasodik, s könny gördül le az arcodon? Ha igen, akkor a szívedben él

még szeretet, a melegség, de ha nem, akkor a szíved hideg, üres.

Tanulj meg másképpen élni, tanulj meg szívből szeretni, ajándékot adni, mert adni is öröm, nem csak kapni! Úgy szeress, és úgy ajándékozz, hogy a szívedből a melegség kisugározzék, de ne várj érte viszonzást!

Tanulj meg igazságosan élni! Csak annyit várj mindenkitől, amennyit te adsz! Ne indulj el kutatni a boldogságot, ott él a szívedben. Becsüld meg a munkát, mert meg van írva „Az arcod verejtékével keresd meg mindennapi kenyered!”

Ha olykor úgy érzed, elhagytak, egyedül vagy, félsz – gondolj arra, ha van hited, az Úr bátorságot önt beléd!

Az ember majdnem mindenre képes, ha nagyon akarja!”

(Oláh Pál – Budapest, 2002)

Kedves Olvasónk!

Bizonyára Ön is olvasott már olyan könyvet, amely maradandó élményt jelentett az Ön számára. Ha szeretné másoknak is ajánlani, szívesen várjuk levelét. Ossza meg gondolatait, érzéseit, azt, hogy milyen emlékek jutottak az eszébe a könyv olvasása közben. Írja le, miért ajánlja a könyvet másoknak is.

Várjuk levelét szerkesztőségünk címére!

Természetfeletti képzetek: Luci Feri és társai (1. rész)

A kaposszentjakabi oláh cigányok természetfeletti lényekre vonatkozó hiedelemanyagának tárgyalása, részletes elemzése túlnő e tanulmány keretein. E témával kapcsolatban egyrészt már megjelent résztanulmány, másrészt e téma önálló publikációt érdemel. Mindemellett **Rostás Máté** hiedelemanyaga teljesen egyedülálló a telepén. Ezt részben magyarázza Csík megyei származása, ill. az a tény, hogy Rostás a telep legidősebb, de minden bizonnyal a legjobb tudású adatközlője. A harmadik érv, mely a közlés mellett szól – a halottal kapcsolatos képzetek érthetetlenek, vagy ne egyértelműek e világkép ismerete nélkül.

„A világon a legnagyobb úr a Luci Feri. Ő egy személyben a vízapa is. Az csinálja magát mindennek, királynak, vízapának. Az lent is él, fönt is él, őtőle magasabb nincs. Ő a király. Mindennek változik. Az lehet hal, kutya, macska, mindenféle.

Luci Feri felesége a vízanya. Tulajdonképpen ő őrzi a vizet. Mintha van egy öregasszony a háznál, ő vigyáz a házra. Hát ő éppen úgy, ő vigyáz a vízre.

A víznek van szelleme. Ilyen forrásvíznek. Vagy kútnak. Ha nem mondjuk neki: – Jó estét! – akkor nem ad vizet. Akkor olyan nyomást csinál, hogy az ember szíve elreped! Ha mondja, hogy jó estét, akkor ad vizet.

Mikor jószág, vagy szarvas, nyúl iszik vizet, akkor bal lábbal szépen leterdél a forráshoz. Tudják azok is, hogy mi a kötelességük.

A vízanya alszik bent a kútban, vagy pedig a forrásban, ahol három forrás összetalálkozik. Alszik. Van ilyen, hogy 12 órakor, délben, akkor elmegy a lányaival, a szépasszonyokkal. Azok akkor táncolnak, öntenek bort, megkínálják a népet. Aki iszik... (a kezével int, hogy annak vége).

A vízapa, az megy mindenfelé, mert a víz által van mindenféle. Ha nem iszik az ember, meghal. Mert tulajdonképpen az embernek vére olyan forró, mert evvel csillapítsa magát. Leapad az embernek az összes belő része víz nélkül.

A vízapa, a Luci Feri, ő mindig nincs otthon. Ő úton van, nézi a világot. A Föld-Európát. Ő bolyong mindenhol. Úgy csinálja a hullámokat, úgy csinál mindent. Akire aztán egyet gondol, megmozdítja és már bukfencöl a hajó, elmerül.

A vízanya, hát ő az összes Európában a vizet, a hegyet, a fát, ezeket ő táplálja, Ad neki csöcsöt. Így fejlődnek a kövek, a fák. Azért bent nedves a fa, mert vizet ér. Ő ad csöcsöt, hogy nőnek a fák, meg a kövek. A vízanya, hát ő is elmegy bogarászni (bolyong). Mikor elmegy járkálni, akkor ezekkel a szép-

asszonyokkal megy. A szépasszonyok a vízanya családja, a bengák feleségei. A bengák Luci Feri fiai: Feri, Jancsi és a Pista. Feri kilenc éves, Jancsi hét, Pista három. A Ferinek éppen annyi ereje van, mind az apjának. A legerősebb mégis az apjuk. A bengék vannak mindenhol, a földön is, a levegőben is. Annak mindegy, akárhol van, ott is, ahol az ember nem is gondol rá.

A beng – az egyet puskázik, abból olyan egy katonatiszt lesz, hogy! Vagy rendőr, vagy akárki, a legszebb asszony a világon – ez olyan egy ember. Vagy nőnek, vagy férfinak változik. Lehet a legszebb nő, mutogassa magát, elveszi az emberek figyelmét, azt csinál vele, amit akar. Sétáltassa a mezőn.

A szépasszonyok, a bengák feleségei, azok boszorkányok. Azok is járkál (a világot), a levegőben vannak. Van 12 óra. No, most ez megjelenhet váratlanul. Eszibe sincs az embernek. Valami gondoskodott, vagy a férjire, vagy a menyasszonyára:

– Megjöttél? Megcsókolgatja, ölelkeznek, megenged neki mindent. Megzavarja annyira, hogy képes apját, anyját megölni, hogy csak legyen a felesége. De ő azt nem tudja, hogy az szépasszony.

A bengák, a kisördögök, meg a boszorkányok is fönt vannak a levegő-

ben. Amikor az a forgószelel van, hát akkor a beng veri a boszorkányt, a feleségit. A boszorkányoknál van a beng. Van három beng. Tetszett látni a cirkuszban? Van annak galambja, abból lesz a nyúl, kacsa, minek akarja. Ez csak mutatvány, de igaz, és sikerül neki, mert van bengje szerencsére. De senki nem tudja.

Aztán van a rossz-ra. Az ember (akinek van), kiejti a szót, a beng súgja neki:

– Csapd be. Mindig a rosszra biztatja. Ez van az embernek csak az eszibe.

A harmadik erő. Van olyan (ember), akinek van háromágú vagy ötágú bűzája, vagy kétágú árpa. Annak nagyobb a tudománya. Attól csak a Jancsi a nagyobb, az többet tud. Ilyen bűzájuk van az öregasszonyoknak, öntőasszonyoknak. Ez is boszorkány, ez már tud vitatkozni a benggel.

Benget lehet kapni vagy venni. Aki adja, annak sok bengje van. De ilyen csak Erdélyben van. Őket is a bengák tanítják.

Van a hétágú bűza. Ilyen bokréta. Akinek az van, a cirkusz nem tud elindulni! A cirkuszos bengje nem tud mit csinálni.

A bengákat a boszorkány adja. Nem mindegyik, hanem az, aki le akar mondani, már idős. Mert addig nem bír meghalni a boszorkány.

Meg akar halni a boszorkány. Van neki jó barátnéja, akkor annak odaadja:

– Legyen a tied, vagy add akárki-
nek.

Ha nem tudja odaadni, akkor megszabadul tőle másképp. Vesz egy öltöny ruhát, vagy pl. a szoknya korbába belevarrja, hogy ne vegyék észre és odaadja valakinek, hogy az ne vegye észre. Páratlan pénzt kér érte.

– Hova megyek gazdám?

– Elmész másik gazdához!

Ő engedelmeskedik. Átmegy egy másikhoz evvel a ruhával. Kér érte páratlan pénzt. Aki páros pénzt ad, annak nem adja oda. Vagy selyem zsebkenőbe belekötö.

Az ördögöt időre adják. Van három hónapos, az semmi. Van hat hónapos, éves, három éves, öt éves, ez komoly. Hét éves és örökre. Aztán háromszor meg lehet hosszabbítani (ami nem örökre szól). A hét éves gazdájához már hat éves korában oda kell menni, ha még él, háromszor kell meghosszabbítani. Vagy megadja, vagy nem (a gazdájá). Erőszakolni nem lehet.

De a bengekről ám gondoskodni kell! Mindenből először neki adni, mert ha elfelejti, akkor hamar odateszi a falhoz. Akkor megfogja az ember nyakát, és viszi a szittyába (levegőbe)!

Bengát lehet kelteni is. Fekete kánya tojását 21 napig a hóna alatt köll bírni, úgy, mint a kotlós, kikelteni. A férfinak akkor lesz nője, a nőnek férfi-ja. De akkor az asszonyról le kell mondani, együtt kell élni vele.

Én így beszélgetek vele, ad nekem tanácsot. De ezt senki se tudja. Az még bolhának, akárminek csinálja magát. Amit én mondok, annak csinálja magát.

De kezelni kell ám! Ha akarok enni, az első falatot neki. Mielőtt beteszi a szájába, leejti, az az övé. Cigaretétát is, ő az első. Akkor az italból is kiönt neki, ő az első. Aztán ha mondja, hogy: – Igyak annyit, mint hús ember! – akkor annyit is ihat, semmi baja nem lesz. Erdélyben van ilyen. Kisgalambfalva,

Nagygalambfalva, Fenyéd, Zetelaka, Marénfalva – ezek goromba népek, de jó népek, az övék erősebb.

A kisördögtől nehéz megszabadulni. Vagy odaadja, vagy átadja valakinek, ha nem, akkor marad a család részire.

Van még egy mód. Tetszik tudni, van az a fehér bőrfű, nem nyírfa, más. Na, most. Be kell fűni egy furatot, megállapítja, hogy az mekkora, olyan faszeget kell csinálni. Ha megy, ne szóljon senkinek, ha jön vissza, ne beszéljen senkivel. Ha köszönnek is, hajtsa le a fejét.

Bal kezibe van a tudománya. Azt mondja neki: – Bújjál bele! Akkor bal kézzel azt a stuplit beteszi. Ne szóljon senkihez, hátra ne nézzon, nem telik bele tíz perc, elég az egész fa. Akkor a kiabálás. Mintha nem is tudna semmit, fogja magát és szépen menjen el. Akinek van ilyenje, az az első, hogy bal lábbal kilép az utcára. Mert ha nem, már oda is teszi a falhoz. De amit parancsol az ember, azt megteszi. Volt ilyen cigányember is, de széjjeltépték (az ördögök).

Van valakinek ötös találata. Hát annak is van. De itt Magyarországon nem, Erdélyben van inkább.

Tulajdonképpen a papnál is van beng. Sőt Erdélyben, akinek van felesége, ottan a görögkeletieknek feleségük van, akkor az kapja. Ha már van családja, az már akkor falubelinek ad. Lássa, hogy szegény, azt kiemeli. A pap a legnagyobb boszorkány. A boszorkányokat úgy ismeri föl, hogy karácsony szent este, elmegy a templomba. Előtte három vasárnapi napon egy kis deszkát, vagy lécet kell keresni, ami legyen három bütyök. De ki kell ütni a bütyköt, de úgy, mind a stupli, egybe.

Szapu Melinda

*Halotti szokások és hiedelmek
a kaposzentjakabi oláh cigányoknál,
MTA Néprajz Kutató Csoport
Budapest 1984.*

19–24. p.

Fotó: lexikon.adatbank.ro

– folytatjuk –

A három sorsmadár

Volt egyszer két testvér. A sor-suk úgy hozta, hogy az egyik nagyon gazdag lett, a másik pedig nagyon szegény. A szegénynek hét családja volt. Keveset keresett, a gyerekek majdnem éhen pusztultak. Télidőben sírtak-rítal, hogy nincs mit enniük. Mit tehetett a szegény ember? Elküldte a legnagyobb gyereket a bátyjához, hogy legyen szíves, adjon kölcsön annyi lisztet, hogy dödöl-lét főzhessen belőle.

A gazdag testvér visszaüzent:

– Mondd meg az apádnak, ha az egyik szemét kivehetem, adok neki egy egész zsákkal.

Otthon elmondta a gyerek, milyen üzenettel küldték vissza.

– Jaj, édes fiam! Mi lesz akkor velem, ha fél szememet ki engedem venni?

Eltelt két-három nap. A gyerekek egyre sírtak. Szegény ember nem tehetett mást, elment hát a testvérehez és ki engedte venni az egyik szemét. A lisztet hazavitte. Megfőztek, egy ideig volt mit enniük. De csakhamar elfogyott az egy zsák liszt.

A nagyobbik gyerek elment újból a gazdag emberhez.

– Azt üzeni apám, hogy adjon egy kis lisztet kölcsön, majd tavasszal, ha ébred a munka, akkor megadja.

– Mondd meg az apádnak, hogyha a másik szemét is hagyja kivenni, akkor két zsákkal is adok szívesen.

– Várjunk még egy kicsit gyermekeim. Ez az egy szemem igen kellene még nekem.

Hej, siránkozott a szegény ember, mitévő legyen? Ha nem adja a szemét, éhen halnak a gyerekek. Ha adja, akkor meg örökre vak marad. Eltelt ismét néhány nap. Láttá szegény ember, hogy a család milyen éhségben van, elszánta hát magát.

– Nem baj anya, ha még egy szemem nincs, ne legyen a másik sem.

Avval elment a gazdag bátyjához. Az meg fogta és kivájta a másik szemét is.

– Ha már elvetted a szemem világát bátyám, annyit tegyél meg, hogy hazaviszed a lisztet.

– Dehogya is viszem. Annyit megteszek, hogy a válladra segítem.

A szegény embernek a szeméből folyt a vér, a gyerekek vezették haza.

Mire a két zsák liszt elfogyott, kitavasodott szépen. De a szegény ember csak az arcát melengette a napon, nem látott semmit. Így szólt hát a gyerekeihez.

– Valamelyikőtök vezessek kéregetni! Látják az emberek, hogy teljesen vak vagyok, talán megszánnak és adnak valamit.

Az egyik gyerek egy kis botnál fogva vezette az apját faluról, falura. Koldultak. Minden háznál kaptak valami kis alamizsnát. Kapott zsírt, kis kenyeret, kását, hol hogyan tellett a szegénységéből.

Amint mendegéltek, elfáradtak. Azt mondja a fiának – vezess engem a fűzfák alá pihenni! Amíg láttam, em-

lékszem, hogy voltak erre szomorú-fűzfák. Egy kicsit megpihenünk.

Volt ott egy ilyen kis patakfeleség, annak a partján állt három szomorúfűzfa. A szegény embert elnyomta az álom. Közben a fűzfáról rászállt három madár. A három sorsmadár. Ezek, akik ítélik az emberek sorsáról.

Mindegyik fára egy-egy. Ezek a madarak testvérek voltak. Elkezdtek egymással beszélgetni: ez a három madár.

– Testvéreim! Mit kellene evvel a szegény emberrel csinálni, hogy ne szenvedjen?

– Legjobb volna, ha elpusztulna, nem szenvedne tovább – mondta a legidősebb.

– Nem, nem! Inkább a szemét kellene neki visszaadni – mondta a második. legyen gazdag, mert a szemét adta oda, hogy éhen ne haljanak a gyerekei.

– Éljen-éljen! Úgy engedje az Isten – felelte rá a harmadik, a legkisebb. Ennek a szavai döntöttek mindig ilyen kérdésekben, ha ítékeztek.

– Menjen – azt mondja – három lépéssel tovább, a harmatba mosakodjon meg, attól újból megnyílnak a szemei.

A szegény ember hallotta ezt a beszélgetést. Nem tudta, ez most álom volt-e vagy mi? Gondolta, hogy kipróbálja. Úgyis már poros volt, hát odább lépegetett harmat és abba a harmatba, ami a fűvön volt úgy a tenyerével megnedvesítette az arcát. Hát egyszer csak lát. Lett erre nagy öröm, megy haza evvel a kisgyerekecskével, aki vezette. Mire hazaért, otthon minden nagyra volt. Új háza, istálló, ól... Tele volt minden jószággal. Volt enivaló, pénze bőven. Nem éheztek többet a gyerekei. Örült a szegény ember, boldog volt.

Észrevette ezt a bátyja. Jött, csodálkozott, hogyan lett egyszerre ilyen gazdag az ő szegény testvére? Gazdagabb, mint ő? Irigykedett rá, ugye? A szegény ember elmondta, hogy hogyan járt faluról-falura koldulni, és mit álmódott ott a szomorúfűzfák alatt. Így és így..., hát ahogy történt. Gondolta a gazdag testvér, hogy ezt ő is utánacsinalja, és miért ne legyen gazdagabb, mint a testvére? Egyik nem kivette az egyik szemét, másnap a másikat. A sajátját. Ő is elment kéregetni, koldulni a faluba. Egyik fia, meg egyik lánya vezette. A fűzfáknál lefeküdt, rájött az álom. Jön a három sorsmadár. Rászállnak a fűzfára, elkezdnek megint egymás közt beszélgetni:

– Testvéreim! Mit kívánjunk ennek az embernek?

Mind a három egy hangra válaszolt:

– Volt megélhetése, volt gazdagsága, de a szegény testvérén nem segített, hanem kivette mind a két szemét. Még a magáét is kivette, hogy gazdagabb legyen. Vak maradjon örökre, ne adjon alamizsnát neki senki, pusztuljon el.

– Úgy legyen! – mondta a másik kettő.

Így is történt. Itt a mese vége.

Csuka hal a szöröncse

Egyszer volt, egy ilyen mi fajta cigány, ilyen teknővájó. Aztán egy királylánytól kapott egy ilyen teknővájás munkát.

Mikor nekiállt dolgozni, elvitte magával a fiát, hogy az is tanuljon, meg segít neki dolgozni. De nem vette sok hasznát. Hol elkergette, hogy meg hányott oda neki egy darab forgácsot. De a gyerek eleven volt, csak visszament, hozta a fejszét, próbált dolgoztatni ő is. Közben elővette az édesapja pipáját, ott volt ugye mellette, egy jó porciót bagózott. Arra a fehér forgácsra meg köpködte a fekete bagólevet. A királykisasszony ezt nézte az ablakból. Annak ez persze nem tetszett, megundorodott a kisasszony, legorombította, hogy hát ő előtte olyan feketét kergetett. Az apja meg szégyellte, a finom kisasszony előtt. A fiát, megint elkergette az apja. Hát a gyerek, ahogy szaladt – egy ilyen kanális volt, ott ahol ezek a nyárfák voltak, ott dolgozott egy bácsika, ez a teknővájó – lát egy kis halat, hogy kinn van a parton. Megfogta. Kis csuka hal volt. Amikor fölvette:

– Jaj, drága kis halacska! – azt mondja. Neked nem itt a helyed, hanem ott a helyed-e! – Visszadobta a vízbe.

Amikor visszadobta a vízbe, a hal vízszintre jött és azt mondta ennek a cigányfiúnak:

– A jóért jót várj! – azt mondja. Akár mit fogsz ezután kívánni, csak annyit kövess el, mondd azt, hogy: „Csuka hal a szöröncse!”

Ezzel a kishal eltűnt. A gyerek visszament az apjához, persze a királylány megint dühbegurult, hogy hát őelőtte köpködi azt a ronda bagót ugye.

Mert hát ugye nem volt szép látni. Ez a kamasz cigánygyerek meg még regbe jött, amiért szidta ez a lány. Ej! – azt mondja:

– Csuka hal szöröncse! Tőlem légy állapotos. Mint viselő.

Hát aztán jól van, ott dolgoztak tovább, mire az öreg végzett a munkával, az idő múlt. Közben meg a kislánynak dagadt a hasa. Hát az anyja elkezdte vallatni, hogy mitől, kitől van ez, mert hát állapotos a kislány. Hát a kislány nem bírt jelet mondani, vagyis bi-

zonyítékot állítani arról, hogy ő férfival élt volna. Hiszen a kislány még csak a palotából se volt lent, egyedül.

Na, jó! Megszületett a kisbaba, megszült. A nagy urak azt találták ki, hogy akire rá fog nevetni a kisbaba, az lesz az apja. Akkor a király kihirdette, az egész városban, és a körzetben, hogy minden férfit állítsanak egy nagy körbe. A kisbabát körbevitték, hogy majd akire ránevet, azé a gyerek, attól van a gyerek. Hát végig viszik a kisbabát, körüljárják azt a nagy kört, a baba nem nevet senkire. Egy másik külföldi király, aki akkoriban nála volt, amikor a cigány is ott dolgozott nála, ez a teknővájó, ezt mondja:

– Hát, az a mester, aki itt dolgozott a teknőkkel, az nincs itt. Tessék azt is ideállítani!

Na, akkor, úgy hívták oda ezt a cigány bácsit, a fiával együtt. Odavitték az öreghez, nem nevet arra sem. Mikor a fiúhoz vitték a kisbabát, arra ránevetett. Mit csináljon most a király a nagy szégyentől, hogy az ő lánya, ettől a szerencsétlen embertől megesett? A nagy szégyentől az apja, csináltatott egy hordót. A cigánygyereket a lányával együtt bezárták abba a hordóba. Szóval ráengedték a vízre, nem végezték ki, hanem majd így, abban a hordóban vízre engedik, ott úgy is elpusztulnak. Ráengedték a hordót a vízre, hát a hordó körülbelül három napig volt a vízen, ahogyan vitte a víz. Majd harmadnapra a cigányfiú igen meghűlt, éhes volt. Akkor kapcsolt csak erre, eszibe jutott, az a kis halacska. Elszólja magát:

– Csuka hal a szöröncse! Egy jó tal kukoricagranicát, dödöllét, leöntve tejföllel! – azt mondja.

Azzal mindjárt előtte is van. De ezek közben abban a hordóban egymással szembe sem néztek, úgy, mint akik haragosak. Akkor odatekint a királykisasszony, látja hát, hogy annak van ennivalója. Megkínálta a cigányfiú a lányt is, hogy egyen.

– Különben, csuka hal a szöröncse! – azt mondja. Legyen itt háromszorta finomabb étel, mint amit az édesanyja szokott készíteni neki.

Amikor látta a kisasszony, hogy milyen terített asztal áll előtte, akkor a kislány elnevette magát, ez a király-

kisasszony. Nekiállt ő is falatozni, mert hát éhes volt. Amikor falatoztak, akkor megkérte a fiút, hogyha már ekkora hatása van, szabadítsa ki abból a hordóból.

– Hű – azt mondja a cigányfiú –, még van időnk!

Eközben szórakoznak szépen, megszerették egymást, abban a hordóban.

– No – azt mondja ez a cigányfiú. – Az én apósom földjén, a határszélén, legyen egy akkora kastély, hogy – azt mondja – akkora árnyéka legyen, hogy őnéki lámpa kelljen a szobájába. Csuka hal a szöröncse, ez így legyen! És mi ebből a hordóból ott legyünk a kastély közepén – azt mondja.

Hát ez így is volt. A két kastély egymás mellett állt, és ők benn vannak a kastélyban, szépen élik az életüket. Ugye a kisasszony beleegyezett abba, hogy ő a férje, ugye. Hát boldogan élnek, minden. De még mindig nem tudja a király, hogy kinek az épülete van ottan, csak az ő telkén van.

Valamikor régen úgy volt, hogy ilyen nagy körvadászatkor királyok, hercegek, meg nem tudom milyen urak vadásznak. Hát úgy van, hogy most itt tartják az ebédet, ennél a nagy kastélynál. Szívesen fogadta ez a cigányfiú, mert hát ő is már úgy volt ott, mint egy király, vagy nem tudom mi.

Szívesen fogadott mindenkit. De csak az após, az nem volt kiszolgálva. Mindenkit kiszolgáltak, de az apóst nem. De a lánynak sem volt szabad az édesapját kiszolgálni.

Ebéd után arról volt a szó, hogy ki ő és honnan került ide, kérdezték, tudakolták. Már nem az, aki az apósa volt, hanem a többi király. Akkor ő elmesélte ezt az egész dolgot, ugyanúgy – mint én.

És így lett vége a mesének, hogy szóval, amikor megmondták ennek a királynak, hogy mi a helyzet, és hogy történt, hogy hát ő nem volt egyáltalán a lánnyal bűnös. Büntetlenül zárta be őket a hordóba. Akkor megbocsátott a lányának. Beleegyezett a házasságba. És éltek boldogan a cigányfiúval.

www.juventasalapitvany.hu

juventas

a rászorulókért alapítvány

Székhely: 1149 Budapest, Pillangó park 12/B fsz. 1.

Teléfono: 06-70/336-7071, 72, 73, 74

juventasalapitvany@gmail.com

1/10/2012. számú pályázati kiírás

A **Juventas a rászorulókért Alapítvány** 1/10/2012 számon nyílt pályázatot hirdet 18 év alatti súlyos vagy krónikus betegségben szenvedő, fogyatékkal élő, illetve mindezen okok miatt hátrányos helyzetben élő gyermekeknek életminőségük megőrzésére, állapotuk szinten tartására, javítására.

Az alapítvány az elnyerhető összeggel elsősorban olyan pályázatokat kíván támogatni, amelyek konkrét, a hosszabb távú, tartós megoldást elősegítő célt szolgálja.

Pályázható összeg: legfeljebb 30 000 Ft

Pályázati feltételek:

- 18 év alatti magánszemélyek
- szociális, karitatív vagy egészségügyi intézmények ajánlása
- pályázati adatlap kitöltése

Pályázni a pályázati adatlap kitöltésével lehetséges. A pályázati lapot minden esetben postai úton kérjük beküldeni.

POSTACÍM:

Juventas a rászorulókért Alapítvány
1195 Budapest, Jahn Ferenc utca 1. 5/13.

A pályázatok beadásának határideje: 2012. október 12.

A pályázatok elbírálásának határideje: 2012. október 26.

A pályázatokat az alapítvány kuratóriuma bírálja el. A nyertes pályázókat írásban értesítjük. A pályázat nyerteseinek listája az alapítvány honlapján megtekinthető.

Azoknak a nyertes pályázóknak az esetén, akik az értesítés után 3 hónappal nem veszik fel a kapcsolatot az alapítvánnyal, az alapítvány visszavonja a támogatást. **Felhívjuk a nyertes pályázók figyelmét, hogy az elszámolásnál csak az értesítő levél dátuma utáni számlákat tudjuk elfogadni.**

Bankszámlaszám: CIB BANK 10702277-67290246-51100005

Adószám: 18295830-1-42

Bírósági Végzés száma: 7.Pk.60.255/2012/2-I.

Pályázati felhívás a Dél-Alföldi Operatív Program – Dél-Dunántúli Operatív Program Észak-Alföldi Operatív Program – Közép-Dunántúli Operatív Program Telephelyfejlesztés c. komponenséhez

Alapvető cél

A pályázat célja a mikro, kis- és középvállalkozások (a továbbiakban KKV-k) működési helyszínéül szolgáló infrastruktúra fejlesztésével, illetve a működési feltételeik kedvezőbbé tételével a vállalkozások üzleti környezetének, s ezáltal közvetve a régiók foglalkoztatási helyzetének a javítása.

A pályázati kiírás a KKV-k működési helyszínéül szolgáló meglévő, működő telephelyek modernizációját és bővítését, nem megfelelő telephelyeik cseréjét, új telephelyek kialakítását, a telephelyek kihasználtságának növelését kívánja elősegíteni, a KKV-k versenyképességének megőrzése, fokozása érdekében, a foglalkoztatottság megtartása, javítása mellett.

A pályázati kiírás közvetett célja a KKV-k tevékenységének erősítése, a régiós kis- és középvállalkozások tökéllátottságának növelése, továbbá annak előmozdítása, hogy a telephelyfejlesztéssel járó beruházások hozzájáruljanak a régió foglalkoztatottsági szintjének növeléséhez.

A pályázati kiírás céljának teljesítéséhez a termelő és/vagy szolgáltató tevékenységüket fejleszteni kívánó vállalkozások meglévő, illetve új telephelyeik kialakításával és fejlesztésével járulnak hozzá.

Pályázók köre

Jelen pályázati kiírás keretében kizárólag a 800/2008/EK rendelet (a Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetők nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet) 1. sz. melléklete alapján mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő, alább felsorolt azon vállalkozások pályázhatnak, amelyek éves átlagos statisztikai

állományi létszáma a pályázat benyújtását megelőző legutolsó lezárt, teljes üzleti évben minimum egy teljes fő volt:

1. Jogi személyiségű vállalkozás (Gazdálkodási forma szerinti osztályozási kód: 113, 114, 115, 121, 123, 128, 129, 131, 138, 139)
2. Jogi személyiség nélküli vállalkozás (Gazdálkodási forma szerinti osztályozási kód: 211, 212, 213, 226, 227, 229, 231, 232)
3. Egyéb vállalat (Gazdálkodási forma szerinti osztályozási kód: 721)

A pályázatok benyújtásának helye és határideje

A pályázatok benyújtása az alábbi időpontok között lehetséges:

Konstrukció	A benyújtás kezdete	A benyújtás legvégső időpontja
DAOP-1.1.1/E-12	2012. december 10.	2013. január 28.
DDOP-1.1.1/D-12	2012. december 10.	2013. január 28.
ÉAOP-1.1.1/D-12	2012. december 10.	2013. január 28.
KDOP-1.1.1/C-12	2012. december 10.	2013. január 28.

További információk

A pályázati feltételekkel, tudnivalókkal kapcsolatban további általános, valamint felhívás specifikus információt az NFÜ honlapján (www.ujszechenyiterv.gov.hu) talál, felvilágosítást pedig az alábbi elérhetőségeken keresztül kérhet:

Telefonon: +36-40-638-638.

Személyesen: 1077 Budapest, Wesselényi u. 20–22.

E-mailen: <http://www.nfu.hu/eugyfelszolgalat>

Pályázati felhívás a Dél-Alföldi – Észak-Alföldi és Észak-Magyarországi Operatív Program Szociális célú városrehabilitáció c. konstrukciójához Kódszám: DAOP-5.1.1.-12 – ÉAOP-5.1.1./A-12 – ÉMOP-3.1.1.-12

Alapvető cél

A szociális típusú város rehabilitáció alapvető célja a városok leromlott vagy leszakadó városrészeinek leromlását okozó folyamatok megállítása és megfordítása.

A városok egyes társadalmi-fizikai- gazdasági szempontból is leszakadó, vagy leszakadással fenyegetett településrészeinek fizikai állapota erősen leromlott, lakosságcsoportjaik társadalmi helyzete, foglalkoztatási színvonala, életkörülményei szegényesek, a településrész városi és közösségi funkciókkal való ellátottsága alacsony

szintű, a városrész nem képes bekapcsolódni a város gazdasági-társadalmi vérkeringésébe. Egyes területeken koncentráltan jelentkezik a munkanélküliség, melyet tovább súlyosbítanak a hátrányos helyzetű csoportok jelenlétéből, és a közbiztonság romlásából származó problémák.

A rehabilitáció célja, hogy a helyi hátrányos helyzetű lakosság életminősége és esélyei javuljanak, az épített környezet minőségi változáson menjen át, a program gazdája az adott városrészben valósítson meg társadalmi reintegrációt eredményező felzárkóztató programokat.

Célterületek:

1. Ipari technológiával épült lakótelepek, ahol a cél annak megelőzése, hogy a legrosszabb státuszú lakótelepek későbbi gettósodás színhelyeivé váljanak. (Cél tehát a prevenció.)
2. Nagyobb kiterjedésű, városi szövetbe ágyazott, hagyományos építésű, vegyes lakosság összetételű, leromlott városrészek, ahol a cél a további szegregációs folyamatok megállítása, és lehetőség szerint a terület státuszának emelése, ami hosszabb távon a magasabb státuszú lakosság területre vonzásával valósulhat meg az eredet lakosság nagy részének megtartása mellett. (A cél tehát heterogénebb, integrációra alkalmasabb környezet és társadalom kialakítása.)

Előfordul a város településszerkezetétől, beépítési viszonyaitól függően a fenti típusok keveredéséből álló vegyes célterület is.

Pályázók köre

Jelen felhívás keretében az alábbi szervezetek nyújthatnak be projektjavaslatot:

Pályázó:

- Dél-Alföldi régióban: azon megyei jogú városok, amelyek nem rendelkeznek a kormány által nevesített szociális célú városrehabilitációs projektjavaslatlaltal, valamint a nem megyei jogú, de városi jogállású települési önkormányzatok (321)
- Észak-Alföldi régióban: városi jogállású települési önkormányzatok, a megyei jogú városok önkormányzatai kivételével (321);
- Észak-Magyarországi régióban: városi jogállású települési önkormányzatok (321);

Önállóan nem, kizárólag konzorciumi partnerként pályázhatnak az alábbi szervezetek (GFO besorolással):

- Városfejlesztő társaság, amennyiben a menedzsment feladatok mellett a programalap projektelemmel kapcsolatos koordinációs feladatokat is ellátja (57,59);
- A pályázó településén működő önkormányzati intézmények, megyei önkormányzati intézmények (a helyi önkormányzatokról szóló 1990.évi LXV. tv., Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. tv (Áht.); a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 36. §) (32);
- A pályázó településén található központi költségvetési szervek és intézményeik (A költségvetési szervek szabályozása: Ptk 36. §.; Áht. 87. §.);
- Nonprofit szervezetek [egyház (a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. tv. (Eht.) (55); alapítvány (Ptk 74/A §) (56); közalapítvány (Ptk. 74/G §) (561); egyesület (Ptk. 61. §) (52); köztestület (Ptk. 65. §) (54)].

- Társasházak (692), lakásszövetkezetek (593) (a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény, a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény);
- Nonprofit gazdasági társaság (57);
- Szövetkezetek, amennyiben a felújított közterülethez csatlakozó üzlethelyiségek, szolgáltató helyiségek tulajdonosai, vagy üzemeltetői (129);
- Szociális szövetkezetek, nonprofit szociális szövetkezet (a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény és a szociális szövetkezetekről szóló 141/2006. (IV.29.) Korm. rendelet alapján) (129, 594);
- Kis- és középvállalkozások valamint önálló vállalkozó (11, 13, 21, 23) (az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény, a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény, a gazdasági társaságokról szóló 2006. IV. törvény), kivéve multinacionális vállalat, ill. franchise rendszerű vállalkozás.

A projektjavaslatok benyújtásának helye és határideje

A pályázatok benyújtására 2012. október 15. és 2013. február 15. között van lehetőség.

A teljes pályázatot 1 elektronikus (CD/DVD lemezen, digitális formátumban rögzítve), valamint egy nyomtatott példányban, a projekt adatlapot 1 kinyomtatott, cégszerűen aláírt példányban, zárt csomagolásban postai küldeményként vagy gyorspostai szállítás igénybevételével az alábbi, megfelelő címre kell beküldeni:

Dél-Alföldi Operatív Program

Kódszám: DAOP-5.1.1/A-12

Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség
Nonprofit Kft.

6726 Szeged, Közép fasor 1–3.

Észak-Alföldi Operatív Program

Kódszám: ÉAOP-5.1.1/A-12

Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség
Közhasznú Nonprofit Kft.

4025 Debrecen Széchenyi u. 31.

Észak-Magyarországi Operatív Program

Kódszám: ÉMOP-3.1.1/A-12

NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési
Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.
3525 Miskolc, Széchenyi u. 107.

További információ:

A pályázati feltételekkel, tudnivalókkal kapcsolatban további általános, valamint kiírás specifikus információkat az NFÜ honlapján (www.nfu.hu) talál, felvilágosítást pedig az alábbi elérhetőségeken keresztül kérhet:

Telefonon: +36-40-638-638.

Személyesen: 1077 Budapest, Wesselényi u. 20–22.

E-mailen: <http://nfu.hu/eugyfelszolgalat>

A Vizuális Művészetek Kollégiuma nyílt pályázati felhívása

A Vizuális Művészetek Kollégiuma pályázatot hirdet 2012. január 1.-2012. december 31. közötti időszakra a magyar kortárs galériák nemzetközi művészeti vásárokon való jelenlétének elősegítésére

A pályázat célja: hogy elősegítse a magyar kortárs művészet nemzetközi jelenlétét, ösztönözze a kortárs-művészeti magánvállalkozások nemzetközi szerepvállalásának növelését.

Pályázati támogatás kérhető: a kortárs magyar képzőművészet nemzetközi jelenlétének elősegítése érdekében jelentős nemzetközi vásárokon való részvételre.

Pályázni a 2012-ben megrendezésre kerülő jelentős művészeti vásárokon való részvételre lehet. (pl. ARCO, Armory Show, Art Basel, Art Dubai, Arte Fiera, Artissima, FIAC, Frieze, Hong Kong Art Fair, Liste, Paris Photo, Pulse, Scope, Volta stb.).

Figyelem! Olyan vásári részvétellel, amelyet más NKA-kollégium már támogatott, nem lehet pályázni.

A támogatás feltétele a külföldi vásáron többségében magyar művészek bemutatása!

Egy pályázó több pályázatot is beadhat, de egy pályázati adatlapon csak egy vásári részvétellel lehet pályázni.

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

A támogatás forrása: a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény LXVII. Nemzeti Kulturális Alap fejezet. Altéma kód száma: 3903 (/237.)

A pályázati cél megvalósításának időtartama:

2012. január 1.–2012. december 31.

A finanszírozás módja: utófinanszírozás.

Nevezési díj összege: A pályázó nevezési díj címen 25 000 Ft-ot – amely magában foglalja a 27%-os áfát – kö-

teles befizetni a pályázat benyújtásával egyidejűleg a „Nevezési díj megfizetésének rendje” pontban leírt feltételeknek megfelelően. A nevezési díj megfizetésének elmulasztása, illetve az előírtnál alacsonyabb mértékű teljesítése a pályázat érvénytelenségét vonja maga után! A nevezési díj a döntés eredményétől függetlenül nem kerül visszafizetésre! A pályázó részére kötelező saját forrás biztosítását és igazolását a kollégium nem írja elő.

Pályázók köre: kortárs képzőművészeti galériát működtető Magyarországon bejegyzett jogi személy vagy jogi személyiség nélküli gazdasági társaság és egyéni vállalkozó. A rendelkezésre álló tervezett keret összeg: 15 millió Ft

Támogatás kérhető (jogcímek):

Elsősorban:

- részvételi díjra (standbérletre) – maximum a számlával igazolt költség 70%-áig.
- Másodsorban, kiegészítő támogatásként – maximum a számlával igazolt költség 50%-ig:
- szállításra,
- biztosításra,
- utazásra (max.: 2 fő),
- szállásköltségre (max.: 2 fő).

Amennyiben a pályázó a kiírás pontjaiban felsorolt költségektől eltérő költségjogcímet is megjelöl, azt indokolnia kell, amelyről a kollégium dönt.

A pályázatok 1 példányban 2012. november 5-ig (feladási határidőig) nyújthatók be kizárólag postai úton az NKA Igazgatóságának levelezési címére. (H – 1388 Budapest, Pf. 82). A határidőn túl érkező pályázatok érvénytelenek.

További információ: www.nka.hu

A Vizuális Művészetek Kollégiuma nyílt pályázati felhívása online-módon történő pályázat benyújtására

A Vizuális Művészetek Kollégiuma nyílt pályázatot hirdet az art mozik 2012. évi szakmai tevékenységének fejlesztése és megújítása céljából.

Pályázatot benyújtani az alábbi öt témakörben lehet:

1. „Art” mozik szakmai programjainak (magyar, „art”-besorolású ill. európai filmekből összeállított sorozatok, életműsorozatok, tematikus sorozatok, filmhetek, nemzeti filmnapok) támogatására, az „art” mozi hálózat fennmaradásának biztosítása a nézők értékes filmprogramokkal történő ellátása érdekében. (Altéma kód száma: 3908)

Pályázati feltételek: a pályázó az NKA portálján a regisztrációt megtette.

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

Pályázók köre: az „art” moziknak, „art” mozi-termeknek, ill. „art” sávot működtető moziknak az üzemeltetői, amelyek megfelelnek a mellékletben szereplő pályázati feltételeknek.

A pályázati cél megvalósításának időtartama:

2012. július 1. és 2013. július 1. között

A finanszírozás módja: vegyes finanszírozás. A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

Nevezési díj összeg/mértéke: A pályázó nevezési díj címen az igényelt támogatás 0,5%-át, amely magába foglalja a 27%-os áfát is – de minimum bruttó 5.000 Ft-ot –, amely magába foglalja a 27%-os áfát is köteles befizetni a pályázat benyújtásával egyidejűleg a „Nevezési díj megfizetésének rendje” pontban leírt feltételeknek megfelelően.

2. A filmklubok támogatására, a filmművészeti értékek megismertetése, a filmet értő közönség kinevelése, a mozik értékes programmal történő ellátása érdekében (Altéma kód száma: 3973)

Pályázati feltételek: a pályázó az NKA portálján a regisztrációt megtette.

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

A pályázati cél megvalósításának időtartama:

2012. július 1. és 2013. július 1. között.

A finanszírozás módja: előfinanszírozás.

Nevezési díj összege:

A pályázó nevezési díj címen 5000 Ft-ot – amely magába foglalja a 27%-os áfát is –, köteles befizetni a pályázat benyújtásával egyidejűleg a „Nevezési díj megfizetésének rendje” pontban leírt feltételeknek megfelelően. A nevezési díj megfizetésének elmulasztása, illetve az előírtnál alacsonyabb mértékű teljesítése a pályázat érvénytelenségét vonja maga után! A nevezési díj a döntés eredményétől függetlenül nem kerül visszafizetésre!

3. Az „art” mozik infrastrukturális fejlesztésére az „art” mozik technikai színvonalának megőrzése, ill. növelése, az „art” mozi hálózat fennmaradásának biztosítása érdekében. (Altéma kód száma: 3932)

Pályázati feltételek: a pályázó az NKA portálján a regisztrációt megtette.

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

Igényelhető támogatás maximális összege: 1 millió Ft.

A kollégium a támogatás összegét a rendelkezésre álló keretösszeg és a benyújtott érvényes pályázati igény alapján határozza meg.

Pályázók köre: „art” moziknak, „art” mozi-termeknek, ill. „art” sávot működtető moziknak az üzemeltetői, amelyek megfelelnek a mellékletben szereplő pályázati feltételeknek.

A pályázati cél megvalósításának időtartama:

2012. július 1. és 2013. július 1. között.

A finanszírozás módja: előfinanszírozás

Nevezési díj összeg/mértéke: A pályázó nevezési díj címen az igényelt támogatás 0,5%-át, amely magába foglalja a 27%-os áfát is – de minimum bruttó 5.000 Ft-ot, amely magába foglalja a 27%-os áfát is köteles befizetni a pályázat benyújtásával egyidejűleg a „Nevezési díj megfizetésének rendje” pontban leírt feltételeknek megfelelően.

4. Magyar és magyar részvételű koprodukciós filmalkotások, valamint „art” besorolású külföldi filmek forgalmazási támogatására, az „art” mozi-hálózat filmművészeti értékekkel történő ellátása érdekében (Altéma kód száma: 3933)

Pályázati feltételek: a pályázó az NKA portálján a regisztrációt megtette.

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

Igényelhető támogatás: maximum 1,5 millió Ft (szűkebb forgalmazás esetén maximum 600.000 Ft).

A kollégium a támogatás összegét a rendelkezésre álló keretösszeg és a benyújtott érvényes pályázati igény alapján határozza meg.

Pályázók köre: filmforgalmazó társaságok.

Teljes összegű támogatásra pályázhatnak azok a forgalmazók, akik a megnevezett film országos terjesztésével, azaz, ha a premierrel egy időben a kópiák legalább a felét vidéken is elindítják, s a premier utáni 5 hónapban az „art” mozik legalább felébe eljuttatják a támogatott filmet. Szűkebb támogatásra pályázhatnak azok a forgalmazók, amelyek a premier utáni 3 hónapban legalább 5 „art” vagy „art” sávot üzemeltető moziba eljuttatják a pályázatban szereplő filmet. Pályázni csak olyan filmekkel lehet, amelyek a Magyar Nemzeti Filmalaptól, a NEF-MI/EMMI-től valamint az NKA Mozgóképi Szakmai Kollégiumától nem részesültek forgalmazási támogatásban.

A pályázati cél megvalósításának időtartama:

2012. január 1. és 2013. január 1. között

A finanszírozás módja: előfinanszírozás

Nevezési díj összege:

A pályázó nevezési díj címen 10.000 Ft-ot – amely magába foglalja a 27%-os áfát is –, köteles befizetni a pályázat benyújtásával egyidejűleg a „Nevezési díj megfizetésének rendje” pontban leírt feltételeknek megfelelően.

A nevezési díj megfizetésének elmulasztása, illetve az előírtnál alacsonyabb mértékű teljesítése a pályázat érvénytelenségét vonja maga után!

5. Az „art” mozi-hálózat digitális fejlesztésének támogatása érdekében szerver beszerzésére, hogy elősegítse az „art” mozik digitális korszerűsítését, amellyel lehetőséget teremtsen a magyar és magyar részvételű koprodukciós filmalkotások, valamint „art” besorolású külföldi filmek széleskörű terjesztésére és a premierrel azonos időpontban történő bemutatására. (Altéma kód száma: 3905)

Pályázati feltételek: a pályázó az NKA portálján a regisztrációt megtette.

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

Igényelhető támogatás: maximum 4 millió Ft.

A kollégium a támogatás összegét a rendelkezésre álló keretösszeg és a benyújtott érvényes pályázati igény alapján határozza meg.

Pályázók köre: azon „art” mozik üzemeltetői, amelyek az „art” mozi-hálózat digitális fejlesztésére meghirdetett 2012. évi EMMI pályázat nyerteseinek kedvezményezettjeként projektor beszerzésére támogatást nyertek

A pályázati cél megvalósításának időtartama:

2012. november 1. és 2013. május 1. között

A finanszírozás módja: vegyes finanszírozás.

Nevezési díj összeg/mértéke: A pályázó nevezési díj címen az igényelt támogatás 0,5%-át, amely magába foglalja a 27%-os áfát is – de minimum bruttó 5.000 Ft-ot, amely magába foglalja a 27%-os áfát is köteles befizetni a pályázat benyújtásával egyidejűleg a „Nevezési díj megfizetésének rendje” pontban leírt feltételeknek megfelelően.

Pályázatot benyújtani az NKA portálján keresztül

2012. október 17-én éjfélig lehet.

Felhívjuk pályázóink figyelmét, hogy pályázatot on-line benyújtani csak az NKA portálján regisztrált felhasználók tudnak. Amennyiben még nem regisztrált, úgy azt megteheti az NKA-portál regisztráció menüpontja alatt. Regisztráció végrehajtása után pályázat már benyújtható, de a regisztráció véglegesítéséhez a kapcsolódó jogi dokumentációkat postai úton el kell juttatnia az NKA Igazgatósága részére. Amennyiben a jogi dokumentációk nem érkeznek meg, vagy eltérnek a regisztráció során feltöltött dokumentációktól, vagy a jogi dokumentációt hibásan tölti fel, úgy a benyújtott pályázat érvénytelenítésre kerül. A határidőn túl nincs lehetősége pályázatot benyújtani.

Pályázattal kapcsolatban felvilágosítást telefonon

a (36 1) 327-4444-es számon kaphatnak.

A pályázatok elbírálása legkésőbb a benyújtási határidőt követő 70 napon belül történik. A döntésről a pályázók a döntést követő legkésőbb 20 napon belül az NKA portál felhasználói fiók menüpontján keresztül értesítést kapnak.

A döntés az NKA portálján is közzétételre kerül. A döntés ellen fellebbezésnek helye nincs. A kollégium által támogatott pályázatok megvalósítására az NKA Igazgatósága a támogatottakkal támogatási szerződést köt. A támogatási szerződés megkötésének feltétele, hogy a támogatott a támogatási szerződés megkötéséhez előírt jogszabályi feltételeknek megfeleljen. A 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet 76.§-a részletesen tartalmazza azokat a feltételeket, amely esetekben nem köthető támogatási szerződés.

További információ: www.nka.hu

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasó körünk folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.ldromalap.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

